

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NARRATIO
de
T. Annio Milone.

Scriptis

Carolus Guil. Elberling, A. M.

—→→→*←←←—
Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen i Slagelse lærde Skole
i September 1840.

—→→→*←←←—
Kjøbenhavn.

Trykt hos Bianco Luno.

NARRATIO

DE

T. ANNIO MILONE.

SCRIPSIT

CAROLUS GUIL. ELBERLING,

HAUNIAE.

TYPIS EXPRESSIT BIANCO LUNO.

MDCCCXI.

NARRATIVO

DE

T. ANNIO MILONE.

Quam Narrationem de P. Clodio Pulchro superiore anno vulgarem, hoc maxime spectavi, ut, qui Ciceronis orationem pro T. Annio Milone legerent, haberent quod in ea interpretanda sequerentur. Quod exorsus sum, nunc ita profligare studui, ut, quae de T. Annio Milone apud scriptores veteres legerentur, in unum collecta proponerem.

T. ANNIUS MILO ex Lanuvio¹⁾ municipio fuit²⁾ et ex familia Papia, sed adoptatus est a C. Annio, avo suo materno³⁾. Hic C. Annius fortasse is est, qui a. u. 647 = 107 a. Chr. a Q. Metello Numidico cum quattuor cohortibus Ligurum Leptin missus est⁴⁾, et a. u. 673 =

1) *Lanuvium* Latii oppidum est ad viam Appiam situm (STRAB. V p. 232 et 239), hodie *Città Lavinia* (ORELL. ad Cic. Milon. c. 17 p. 91).

2) ASCON. Argum. Milon. p. 32 Orell.; APPIAN. B. Civ. II, 20; cfr. SIL. ITALIC. XIII, 364 sq.

3) ASCON. ad Milon. 35, 95. — DRUMANN (Geschichte Roms I p. 42 sqq.) Milonis patrem fuisse arbitratur C. Papium Celsum, matrem Anniam, filiam T. Annii Lusci, neptem T. Annii Lusci Rufi, qui a. u. 626 = 128 consul fuit. Negat vero Milonis avum matrum Caium vocari potuisse, sed Titum, quod ipse avi nomine per adoptionem adsumpto Titus vocatus sit. Itaque in Asconii loco scribendum censet cum Manutio a T. Annio avo suo materno. De hoc T. Annio nihil constat, nisi ad eum referendus sit locus CICERONIS pro Cluent. 28,78: *Illo ipso tempore in aedes T. Annii, hominis honestissimi, necessarij et amici mei, noctu Staienus venit.* — Sed ut verum fatear, quae Drumannus de genere Milonis tradit, eius mihi esse videntur, qui ea se scire postulet, quae sciri nequeant.

4) SALLUST. Jugurth. 77.

81 a Sulla in Hispaniam missus Q. Sertorium provincia expulit¹⁾). Incidit Milonis aetas²⁾ in turbulentissima rei publicae tempora, qualia vel modestissimum et pudentissimum quemque praecipitem agere poterant; sed eius hominum generis Milo non fuisse videtur. Cicero quidem virtutes eius verbis magnificis extollit³⁾; sed verius esse puto Asconii iudicium, *Milonem Clodio audacia parem fuisse, sed pro melioribus partibus stetisse*⁴⁾. Quin Appiano Milo θρασύ-τερος εἶναι τοῦ Κλωδίου visus est⁵⁾, Velleio *vir iniquus et ultra sortem temerarius*⁶⁾. Quando igitur Milonem cum Clodio pugnantem vides, haud immerito dixeris cum Aesernino Samnite Pacideianum compositum esse⁷⁾.

1) PLUTARCH. Sertor. 7.

2) Quo anno natus sit, non constat; sed quum aetas consularis sit annus quadragesimus tertius (CICER. Philipp. V, 17, 48), Milo autem in annum u. 702 = 52 consulatum petierit, natalis eius ad annum 659 = 95 referri potest.

3) Ut pro Sest. 40, 86: *Quem unquam virum tam immortalī virtute vilimus? qui nullo praemio proposito praeter hoc, quod iam contritum et contemptum putatur, iudicium bonorum, omnia pericula, summos labores, gravissimas contentiones inimicitiasque suscepit? qui mihi unus ex omnibus civibus videtur re docuisse, non verbis, quid oporteret a praestantibus viris in re publica fieri, et quid necesse esset: oportere hominum audacium, eversorum rei publicae sceleri legibus et iudiciis resistere; si leges non valerent, iudicia non essent, si res publica vi consensuque audacium armis oppressa teneretur, praesidio et copiis defendi vitam et libertatem necesse esse. Hoc sentire prudentiae est, facere fortitudinis, et sentire vero et facere perfectae cumulataeque virtutis.* Cfr. ibid. 69, 144; Vatin. c. 17; Orat. post Red. in Sen. 8, 19; 12, 30; post Red. ad Quir. 6, 15.

4) ASCON. Argum. Milon. p. 32. Cfr. CICER. pro Milon. 2, 5: *Milo semper pro bonis contra improbos senserat.*

5) APPIAN. B. Civ. II, 16.

6) VELL. PATERC. II, 68, 3.

7) LUCILIUS ap. Cic. de Opt. Gen. Orat. 6, 17; CICER. Epist. ad Q. Fratr. III, 4, 2.

Quum vero quaestura primus ad rem publicam gradus esse soleret, quaesitum est, quo anno Milo quaestor fuerit; sed nec ulla quaesturae eius apud scriptores veteres mentio invenitur, et fieri potest, ut ne fuerit quidem quaestor. Ex verbis certe Ciceronis: *Adiit ad rem publicam tribunus plebis Milo* ¹⁾) conici posse videtur eum ante tribunatum nullum magistratum gessisse. Verum utut haec res sese habet, a. u. 696 = 58, quum *tribunus plebis* creatus esset, Cicero exsul eum in se officiosissimum fore speravit ²⁾). Nec fefellit spem de se conceptam; nam a. u. 697 = 57 Milonis aliorumque studio effectum est, ut Cicero in patriam restitueretur. Quod quum alio loco exposuerim ³⁾), legentes eo ablegare sufficiat; hic vero quaedam commemoranda esse videntur, quae ad Milonem proprie spectant. Primum enim Clodium lege Plotia de vi reum fecit; sed quo minus iudicium fieret, amici Clodii prohibuerunt ⁴⁾). Deinde vero, sed incertum quo anno ⁵⁾), eandem postulationem repetiit non meliore successu. Huc pertinent quae apud Ciceronem legimus: *Reus Milonis lege Plotia fuit Clodius, quoad vixit* ⁶⁾); et *Milo P. Clodium in iudicium bis, ad vim numquam vocavit* ⁷⁾). — Tum Clodius *Milonis*

1) CICER. Sest. 40, 87.

2) CICER. Q. Fratr. I, 4, 3.

3) Narrat. de P. Clodio p. 24 sqq.

4) Ibid. p. 27.

5) CICER. Sest. 44, 95 de Milone: *Hic, qui se est tutatus sic, ut in privata re deos penates suos, in re publica iura tribunatus auspiciaque defenderet, accusare eum (P. Clodium) moderate, a quo ipse nefarie accusatur, per senatus auctoritatem non est situs. Oratio Sestiana a. 638 = 56 habita est; quamobrem, si locus ille ad secundam postulationem referendus est, Milo aut bis eodem anno 697 aut a. 698 iterum Clodium accusavit.*

6) CICER. Milon. 13, 35.

7) CICER. Milon. 15, 40.

*domum eam, quae est in Germalo*¹⁾, *pridie Idus Novembr. expugnare et incendere ita conatus est, ut palam hora quinta cum scutis homines, eductis gladiis, alios cum accensis facibus adduxerit. Ipse domum P. Sullae pro castris sibi ad eam impugnationem sumpserat. Tum ex Anniana Milonis domo*²⁾ *Q. Flaccus eduxit viros acres; occidit homines ex omni latrocinio Clodiano notissimos; ipsum cupivit; sed ille se in interiora aedium Sullae*³⁾.

A. u. 698 = 56 quum Milo privatus esset, a Clodio de vi accusatus est et a Pompeio defensus⁴⁾; sed aut absolutus est Milo non minus quam P. Sestius, qui ob eandem causam et eodem crimine reus fuerat⁵⁾, aut causa numquam iudicata est. Eodem vero anno praeturam petisse Milo videtur, in qua petitione a Pompeio adiutus est⁶⁾; sed propter tumultus urbanos comitia magistratuum curulium habita non sunt⁷⁾. — Eodem anno P. Corn.

¹⁾ *Germalus* sive *Cermalus* est locus in Urbe in ima parte montis Palatini ad Tiberim situs; vid. FESTUS s. v. *Cermalus* p. 42 ed. Lindem.; cfr. Id. s. v. *Septimontium* p. 150, 261, 267; VARR. de Ling. Lat. IV p. 16 sq. ed. Bip.; PLUTARCH. Romul. 3 extr.; GOELLER ad Livii libr. XXXIII c. 26 p. 114 sq. Nomen Germalum derivatur a germanis Romulo et Remo, quod ad ficum ruminalem et hi inventi, quo aqua hiberna Tiberis eos detulerat in alveolo expositos (VARR. l. c.).

²⁾ Domus Anniana fortasse eadem est, quae domus Milonis in clivo Capitolino (CIC. Milon. 24, 64), a C. Annio hereditate relicta.

³⁾ CICER. Attic. IV, 3, 3; cfr. Sest. 39, 85; 41, 88; Milon. 14, 38; Orat. post Red. in Sen. 8, 19 et ibi Wolf.

⁴⁾ Narrat. de P. Clodio p. 28.

⁵⁾ CICER. Vatin. 17, 41.

⁶⁾ CICER. Milon. 25, 68. Ceterum Milonis petitionem praeturae ad hunc annum referendam putavi, quum praesertim in Oratione Milon. l. c. periculo capitis statim subiiciatur petitio praeturae. Sed res dubia est et controversa.

⁷⁾ DIO CASS. XXXIX, 26—30; LIVII Epit. CV; CICER. Q. Fratr.

Lentulus Procos. Ciceroni de Milonis familiaritate, de levitate et imbecillitate Clodii gratulatus est¹⁾; Milo autem bestiariorum, quos C. Cato trib. pleb.²⁾ de Cosconio et Pomponio emerat, sed alere non poterat, per quendam non familiarem a Catone emit; quo facto L. Racilius trib. pleb. rem patefecit eosque homines sibi emptos esse dixit et tabulam proscripsit *se familiam Catonianam venditurum*; in eam tabulam magni risus consequebantur³⁾. — Praeterea Milo curavit, ut Sex. Clodius de vi accusaretur; sed quum imbecilli essent accusatores, *ei tres sententiae deterrimo in consilio ad damnationem defuerunt*⁴⁾.

A. u. 699 = 55 Praetores a. d. III Id. *Februarias* nondum creati erant⁵⁾; sed comitia eorum sine ullo tumultu habita esse legimus⁶⁾. Iam vero si Milo hoc anno praetor fuit, nihil magni effecisse videtur, quum

II, 6, 6; PLUTARCH. Pomp. 51—52; Crass. 14—15; APPIAN. B. Civ. II, 17—18; VELL. PATERC. II, 46, 1.

1) CICER. Fam. I, 7, 7.

2) De hoc C. Catone, quem Cicero a. u. 695 = 59 *adulescentem nullius consilii* appellat (Q. Fratr. I, 2 c. 5 § 15), vid. BEIER. ad Cic. Oratt. Fragm. p. 122 et 280.

3) CICER. Q. Fratr. II, 6, 5; cfr. Off. II, 17, 58.

4) CICER. Q. Fratr. II, 6, 6; cfr. Cael. 32, 78.

5) CICER. Q. Fratr. II, 9, 3. Scribendum autem h. l. videtur ex cod. Medic. et aliis a. d. III Id. *Febr.*, quum in plerisque edd. sit *Id. Maias*. POMPEIUS enim et CRASSUS, qui post interregnum consulatum inierunt (DIO CASS. XXXIX, 31), ad comitia ceterorum magistratuum habenda statim animum adiecerunt (Dio Cass. l. c. cap. 32); itaque veri simile non est comitia quattuor primis anni mensibus nondum perfecta esse. Pertinere autem locum illum Ciceronis ad comitia praetorum patet ex PLUTARCH. Cat. Min. 42; Pomp. 52; LIVII Epit. CV; VALER. MAX. VII, 5, 6. — Accedit ad scripturam illam probandam, quod Cicero mense Maio Romae non fuisse videtur, vid. Ep. ad Attic. IV, 9, 2.

6) DIO CASS. XXXIX, 32; cfr. tamen PLUTARCH. Cat. Min. 42; Pomp. 52.

nulla praeturae eius mentio inveniatur; qua tamen in re non negligendum est consules huius anni omnia per se gessisse. Fuisse autem Milonem hoc anno praetorem etiam inde veri simile fit, quod Clodius ex Urbe proficisci cupivit¹⁾. — Mense Novembri, ut videtur²⁾, Milo uxorem duxit **FAUSTAM**, L. Sullae dictatoris ex Metella filiam³⁾, a Memmio dimissam⁴⁾, quae vitae impudicitia famosa erat⁵⁾.

A. u. 700 = 54 pro M. Scauro repetundarum reo Milo iudicibus supplicavit⁶⁾. Eodem anno maximus Miloni plausus datus est, quod ignorassemus, nisi Romanus quidam hanc rem tanti aestimasset, ut absentem Caesarem de ea certiore faceret⁷⁾. Pompeius autem Miloni infensus erat dixeratque se perfecturum, ut etiam Caesar ei adversaretur⁸⁾; quo pertinere videtur, quod Cicero ad Caesarem de Milone scripserat⁹⁾. Sed graviora haec sunt: *Milo lu-*

1) Narrat. de P. Clodio p. 29.

2) CICER. Attic. IV, 13, 1: *Romae a. d. XIII Kalend. (Decbr.) volumus esse: quid dico volumus? Immo vero cogimur. Milonis nuptiae; comitorum nonnulla opinio est.* — Ibid. V, 12 legimus: *Kalendis (fortasse Novembr.) cogito in hortis Crassipedis quasi in deversorio coenare. Facio fraudem senatus consulto. Inde domum coenatus, ut sin mane praesto Miloni.* Ex his verbis DRUMANNUS p. 45 colligit Milonem eo anno accusatum fuisse et a Cicerone defensum, quod nusquam traditur. Mihi haec verba potius ad negotium aliquod nuptias praecedens referenda videntur.

3) PLUTARCH. Sull. 34.

4) ASCON. ad Cic. Scaur. p. 29 Orell. et ad eund. loc. BEIER p. 224; cfr. CICER. Attic. V, 8; ASCON. Argum. Milon. p. 33 et 35.

5) HORAT. Sat. I, 2, 64 sqq. et ibi Intt.; ASCON. in vita Sallustii ap. Acron. et Schol. Cruq. ad Horat. Sat. I, 2, 41; VARRO ap. Gellium N. A. XVII, 18; MACROB. Saturn. II, 2 p. 334 Bip.; SERV. ad Virg. Aen. VI, 612; MADVIGH Opusc. p. 71.

6) ASCON. ad Cic. Scaur. p. 29.

7) CICER. Q. Fratr. III, 1 c. 4 § 13.

8) CICER. Q. Fratr. III, 2, 2; 8, 6.

9) CICER. Fam. VII, 5, 3.

dos apparat magnificentissimos, sic, inquam, ut nemo sumptuosiores, stulte bis terque non postulatos, vel quia munus magnificentum dederat, vel quia facultates non erant, vel quia magister, vel quia potuerat magistrum se, non aedilem putare¹⁾. Item haec: *Angit unus Mi o. Sed velim finem afferat consulatus, in quo enitar non minus, quam sum enisus in nostro; tuque istinc, quod facis, adiuvabis. De quo cetera, nisi plane vis eripuerit, recte sunt²⁾*; de re familiari timo. *‘Ο δὲ μάλυνται οὐκέτ’ ἀνεκτῶς, qui ludos HS C comparet. Cuius in hoc uno inconsiderantiam et ego sustinebo, ut potero, et tu ut possis, est tuorum nervorum³⁾*. Eodem pertinere videtur, quod plebem et infimam multitudinem non modo virtute flexisse, sed etiam tribus suis patrimonii delenisisse dicitur⁴⁾. Haec tria patrimonia fuisse videntur unum patris Papii, alterum C. Annii, a quo adoptatus erat, tertium fortasse matris⁵⁾. Sed praeterea ingens aes alienum contraxerat; nam quum insequenti anno consulatum petens sestertium sexagies (= 220810 Spec.) in aere alieno se habere secundum veterem consuetudinem professus esset,

1) CICER. Q. Fratr. III, 8, 6. Quo extrema verba huius loci pertineant, omnino ignotum est. Wieland cum aliis de sententia eorum inveniendae plane desperat, neque ego me ceteris felicior esse contendo. ORELLIUS (Onomast. Tull. p. 39) ea ita interpretatur: *potuerat cogitare sibi non ut aedili alicui, quem magistratum non gerebat, magnificentissimum munus esse edendum, sed sufficere eiusmodi munus, ut magistri hereditatum faciebant in honorem eius, qui ipsos heredes scripserat, ut Scipio, Pompeii socer, Q. Metello Pio, pro Sestio 58, 124.* ●

2) Cfr. CICER. Milon. 9, 25; 35, 96.

3) CICER. Q. Fratr. III, 9, 2; cfr. Milon. 36, 100.

4) CICER. Milon. 35, 95. — ASCON. Argum. Milon. p. 22: *Favebat Miloni populus propter effusas largitiones impensasque ludorum scenorum ac gladiatorii muneris maximas.*

5) ASCON. ad Cic. Milon. 35, 95.

eum longe minus quam haberet aeris alieni professum esse P. Clodius in senatu contendit¹⁾ negavitque eum oportere petere, qui magno aere alieno defeneratus praedae videretur habiturus esse rem publicam²⁾. Neque mentitum esse Clodium inde apparet, quod Plinius³⁾ inter prodigia animi humani ducit Milonem sestertium septingenties (= 2576145 Spec.) aeris alieni debuisse, quodque bona exsulis propter aeris alieni magnitudinem semuncia venierunt⁴⁾. Sed ut in viam redeam, C. Cato hoc anno cum Cicerone et Milone in gratiam rediit⁵⁾.

A. u. 701 = 53 Milo consulatum in annum proximum petiit. Quantopere Cicero ei studuerit, ipse dicit in epistola ad C. Curionem: *Ego omnia mea studia, omnem operam, curam, industriam, cogitationem, mentem denique omnem in Milonis consulatu fixi et locavi statuique in eo me non officii solum fructum, sed etiam pietatis laudem debere quaerere. Neque vero cuiquam salutem ac fortunas suas tantae curae fuisse umquam puto, quantae mihi sit honos eius, in quo omnia mea posita esse decrevi. Huic te unum tanto adiumento esse, si volueris, posse intelligo, ut nihil sit praeterea nobis requirendum. Habemus haec omnia: bonorum studium conciliatum ex tribunatu propter nostram, ut spero te intelligere, causam; vulgi ac multitudinis propter magnificentiam munerum liberalitatemque naturae; iuventutis et gratiosorum in suffragiis studia propter ipsius excellentem in eo*

1) *Tria, ut opinor, haec in Milonis personam questus es, de aere alieno, de vi, de ambitu.* CICER. Fragm. Or. de Aere alieno Milonis III, 2.

2) SCHOL. BOB. Argum. Orat. Cic. de Aere alieno Milonis p. 341 Orell.

3) PLINII Hist. Nat. XXXVI c. 15 s. 24 § 101.

4) ASCON. ad Milon. p. 54. De his bonis plura dicemus infra.

5) CICER. AU. IV, 16, 5.

genere vel gratiam vel diligentiam; nostram suffragationem, si minus potentem, at probatam tamen et iustam et debitam et propterea fortasse etiam gratiosam. Dux nobis et auctor opus est et eorum ventorum, quos proposui, moderator quidam et quasi gubernator; qui si ex omnibus unus optandus esset, quem tecum conferre possemus, non haberemus. Quamobrem, si me memorem, si gratum, si bonum virum vel ex hoc ipso, quod tam vehementer de Milone laborem, existimare potes; si dignum denique tuis beneficiis iudicas: hoc a te peto, ut subvenias huic meae sollicitudini et huic meae laudi vel — ut verius dicam — prope saluti tuum studium dices. De ipso T. Annio tantum tibi polliceor te maioris animi gravitatis, constantiae benevolentiaeque erga te, si complecti hominem volueris, habiturum esse neminem. Mihi vero tantum decoris, tantum dignitatis adiunxeris, ut eundem te facile agnoscam fuisse in laude mea, qui fueris in salute. Ego, ni te videre scirem, quum ad te haec scriberem, quantum officii sustinerem, quanto opere mihi esset in hac petitione Milonis omni non modo contentione, sed etiam dimicatione elaborandum, plura scriberem. Nunc tibi omnem rem atque causam meque totum commendo atque trado. Unum hoc sic habeto: si a te hanc rem impetraro, me paene plus tibi quam ipsi Miloni debiturum; non enim mihi tam mea salus cara fuit, in qua praecipue sum ab illo adiutus, quam pietas erit in referenda gratia iucunda. Eam autem unius tui studio me assequi posse confido¹⁾. Item quum P. Clodius in senatu invectionem sibi non tantum contra Milonem, verum etiam contra ipsum M. Tullium contumeliosam atque asperam depoposcisset, ut ambitum moveri ab eo diceret, quoniam multis erga rem publicam meritis praevaleret, vim moliri etiam

¹⁾ CICER. Fam. II, 6, 3 sqq.

per armatos homines criminaretur, ad extremum longe minus quam haberet aeris alieni esse professum: contradixit eius insectationi M. Cicero, qui familiaritate praecipua Milonem diligebat ob id maxime meritum, quod restitutionem suae dignitatis ab eodem tribuno plebis meminerat adiutam¹⁾. Huius orationis sive Interrogationis de Aere alieno Milonis modo fragmenta supersunt. De reliquis huius anni turbis alibi locutus sum²⁾.

A. u. 702 = 52 Milo dictator fuit Lanuvii³⁾; quod quid sit ut melius intelligatur, res paullo plenius explicanda est.

Summi in municipiis magistratus, qui plerumque annui fuisse videntur, et numero et nomine differebant⁴⁾. Sic *duumviri* inveniuntur Campani⁵⁾, Corfinienses⁶⁾, Antii⁷⁾, Minturnis⁸⁾, alibi⁹⁾; alibi *triumviri*, *quattuorviri* cet. Erant in aliis municipiis singuli magistratus, qui nonnullis locis *praetores* vocabantur¹⁰⁾, alibi *dictatores*. Fuit autem *dictator* vetus magistratus Latinus¹¹⁾ ut Albae¹²⁾ et Tusculi¹³⁾. Re-

1) SCHOL. BOB. l. c. p. 341. — Ceterum A. MAI p. 341 et 347 Orell. hanc orationem Ciceronis ad a. 702 = 52 refert; sed ex Fragm. II, 3 iisque, quae Schol. ibi annotavit (verba attuli in Narr. de P. Clodio p. 32 not. 2), satis apparere videtur orationem a. 701 = 53 habitam esse.

2) Narrat. de P. Clodio p. 31 sqq.

3) CICER. Milon. 10, 27; 17. 45. 46; ASCON. Argum. Milon. p. 32.

4) ORELLII Inscriptt. Lat. N. 3775 sqq.

5) CICER. Sest. 8, 19 coll. Pison. 11, 24 sq.

6) CAES. Bell. Civ. I, 23, 4.

7) CICER. Attic. II, 6, 1.

8) VELL. PATERC. II, 19, 2.

9) CAES. Bell. Civ. I, 30, 1; CICER. Leg. Agrar. II, 34, 93.

10) ORELLII Inscriptt. Lat. N. 3785; cfr. DUKER ad Liv. IX, 16, 17; INTL. Horatii Sat. I, 5, 34.

11) NIEBUHR Römische Geschichte I. p. 587 sq.; II. p. 37 sqq. ed. sec.

12) LIV. I, 23, 4; ORELLII Inscriptt. N. 2293.

13) LIV. III, 18, 2; VI, 26, 4.

centioribus temporibus dictatores invenimus Fidenis¹⁾, Nomentini²⁾, Lavinii³⁾, Caere⁴⁾, alibi⁵⁾. Quum autem eiusmodi magistratus municipales interdum viris Romae habitantibus traderentur, ut postea Imperatoribus⁶⁾, honoris potius quam potestatis causa accepti esse videntur⁷⁾.

Iam vero quum Milo a. d. XIII Kal. Febr. Lanuvium ad flaminem Iunonis Sospitae⁸⁾ prodendum proficisceretur, Clodius ei circa horam nonam paullo ultra Bovillas occurrit et a servis Milonis interfectus est. Haec et quae caedem proxime secuta sunt, alibi exposui⁹⁾; nunc vero, ubi tum substitit oratio, inde ordiamur.

Incendium curiae maiorem aliquanto indignationem civitatis moverat quam interfectio Clodii. Itaque Milo, quem opinio fuerat ivisse in voluntarium exsilium, invidia adversariorum recreatus nocte ea redierat Romam, qua incensa erat curia, petebatque nihil deterritus consulatum¹⁰⁾; aperte quoque tributim in singulos milia assium dederat¹¹⁾. Contionem ei post aliquot dies dedit M. Caelius, tribunus plebis, atque ipse etiam causam egit ad populum. Dicebat uterque Mi-

1) ORELL. N. 112.

2) ORELL. N. 208.

3) ORELL. N. 3786.

4) ORELL. N. 3787.

5) ORELL. N. 3789 et not. ad N. 3786.

6) SPARTIAN. Hadrian. 19; ORELL. N. 1455, 3817, 3876 al.

7) Cfr. CICER. Sest. 8, 19.

8) Vid. Intt. Cic. Milon. 10, 27.

9) Narrat. de P. Clodio p. 33 sqq.

10) Cfr. APPIAN. B. Civ. II, 22; DIO CASS. XL, 49; CICER. Mil. 23, 61 sqq.

11) Q. Metellus Scipio in senatu dixit *Milonem populo tributim singula milia aeris ad defendendos de se rumores dedisse*. ASCON. Argum. Milon. p. 36.

loni a Clodio factas esse insidias¹). Milone adhuc dicente ceteri tribuni cum armatis hominibus in forum irruperunt magnamque et promiscuam caedem ediderunt; Caelius autem et Milo servili habitu aufugerunt²).

Fiebant interea alii ex aliis interreges, qui comitia consularia propter eorum candidatorum tumultus et eandem manum armatam habere non poterant. Itaque primo factum erat senatus consultum, ut interrex et tribuni plebis et Cn. Pompeius, qui pro consule ad Urbem erat, viderent, ne quid detrimenti res publica caperet, delectus autem Pompeius tota Italia haberet³). Qui quum summa celeritate praesidium comparasset, postulaverunt apud eum familiam Milonis, item Faustae uxoris eius exhibendam duo adolescentuli, qui Appii Claudii ambo appellabantur, qui erant C. Claudii filii, qui frater fuerat Clodii, et ob id illi patrum sui mortem velut auctore fratre persequabantur. Easdem Faustae et Milonis familias postulaverunt duo Valerii, Nepos et Leo, et L. Herennius Balbus. P. Clodii quoque familiam et comitum eius postulavit eodem tempore Caelius; familiam Hyppaei et Q. Pompeii postulavit [excidit nomen]. Adfuerunt Miloni Q. Hortensius⁴), M. Cicero, M. Marcellus, M. Calidius, M. Cato⁵), Faustus Sulla. Verba pauca Q. Hortensius dixit: liberos esse eos, qui pro servis postularentur; nam post re-

1) ASCON. Argum. Milon. p. 34.

2) APPIAN. B. Civ. II, 22; cfr. CICER. Milon. 33, 91 et ibi GARRON. p. 307 sq. Orell.; DIO CASS. XL, 50.

3) Cfr. CAES. Bell. Gall. VII, 1; CICER. Milon. 23, 61; 26, 70; DIO CASS. XL, 49. 50.

4) *Pro Milone obnixè laborasse Q. Hortensius videbatur.* SCHOL. BOB. ad Milon. 6, 14 p. 282; cfr. ibid. ASCON.

5) M. Cato Milonis causam et in senatu (CICER. Fam. XV, 4, 12) et in contione (CICER. Milon. 22, 58) defenderat.

centem caedem manumiserat eos Milo sub hoc titulo, quod caput suum uli essent¹⁾).

Milo misisse ad Cn. Pompeium dicebatur, quod Hypsaco summe studebat, quod fuerat eius quaestor, desistere se petitione consulatus, si ita ei videretur; Pompeium respondisse nemini se neque petendi neque desistendi auctorem esse neque populi Romani potestatem aut consilium aut sententiam interpellaturum. Deinde per C. Lucilium, qui propter M. Ciceronis familiaritatem amicus erat Miloni, egisse quoque dicebatur, ne se de hac re consulendo invidia oneraret²⁾).

Inter haec quum crebresceret rumor Cn. Pompeium creari dictatorem oportere neque aliter mala civitatis sedari posse, visum est optimatibus tutius esse eum consulem sine collega creari, et quum tractata ea res esset in senatu, facto in M. Bibuli sententiam senatus consulto Pompeius ab interrege Ser. Sulpicio V Kal. Mart. mense intercalario consul creatus est statimque consulatum iniiit³⁾). De Pompeio dictatore creando iam inter turbas a. 700 = 54 mentio saepe facta erat; sed invidia rei effecit, ut Pompeius se negaret velle⁴⁾). Iam vero quum de dictatore creando iterum loquerentur homines, senatus, ne id fieret, M. Bibulo et M. Catone auctoribus decrevit, ut Pompeius consul sine collega crearetur; sin ipse collegam desideraret, tum ne intra duos menses, quem vellet, adscisceret⁵⁾).

1) ASCON. Argum. Milon. p. 35; cfr. CICER. Milon. 21, 57 sq.

2) ASCON. Argum. Milon. p. 36 sq.

3) ASCON. Argum. Milon. p. 37.

4) CICER. Attic. IV, 16, 11; 18, 3; Q. Fratr. II, 15, 5; III, 4, 1; 7, 2; 8, 4, 6; 9, 3; PLUTARCH. Pomp. 54; APPIAN. B. Civ. II, 19, 20; DIO CASS. XL, 45, 46.

5) PLUTARCH. Pomp. 54; Cat. Min. 47, 48; Caes. 28; APPIAN. B. Civ. II, 23; DIO CASS. XL, 50; SUTTON. Caes. 26; TACITI Annal. III, 28; VALER. MAX. VIII, 15, 8.

Post diem tertium, quam Pompeius consulatum inisset, de legibus novis ferendis retulit; duas ex senatus consulto¹⁾ promulgavit, alteram de vi, qua nominatim caedem in Appia via factam²⁾ et incendium curiae et domum M. Lepidi interregis oppugnatam comprehendit, alteram de ambitu; poenam graviolem et formam iudiciorum breviorlem; utraque enim lex prius testes dari per triduum, deinde uno die atque eodem et ab accusatore et ab reo perorari iubebat, ita ut duae horae accusatori, tres reo darentur³⁾. In lege Pompeii id quoque scriptum erat⁴⁾, ut quaesitor suffragio populi ex

¹⁾ Si per furiosum illum tribunum (T. Munatium Plancum) senatus, quod sentiebat, perficere licuisset, novam quaestionem nullam haberemus. Decernebat enim, ut veteribus legibus, tantummodo extra ordinem, quaeretur. Divisa sententia est postulante nescio quo; nihil enim necesse est omnium me flagitia proferre. Sic reliqua auctoritas senatus empta intercessione sublata est. CIC. Milon. 6, 14. Ad hunc locum ASCONIUS adnotavit: *Ego acta totius illius temporis persecutus sum, in quibus cognovi pridie Kal. Mart. S. C. esse factum, P. Clodii caedem et incendium curiae et oppugnationem aedium M. Lepidi contra rem publicam factam* (cfr. CICER. Milon. c. 5 coll. II, 31); *ultra relatum in actis illo die nihil; postero die, id est Kal. Mart., Munatium in contione exposuisse populo, quae pridie acta erant in senatu, in qua contione haec dixit ad verbum: „Quod Q. Hortensius dixisset, ut extra ordinem quaeretur apud quaesitorem, aestimare futurum, ut, quum pusillum edisset dulcedinis, largiter acerbitalis devoraret; adversus hominem ingeniosum ingenio usi sumus; invenimus Fufium [Q. Fufium Calenum, vid. Narr. de P. Clodio p. 10], qui diceret Divide; reliquae parti sententiae ego et Sallustius intercessimus.” Haec contio, ut puto, explicat, et quid senatus decernere voluerit, et quis divisionem postulaverit, et quis intercesserit, et cur.* Cfr. ad eund. loc. SCHOL. BOB. p. 281 sq. et GARATON. p. 170 sqq.

²⁾ Cfr. CICER. Milon. 6, 15. — Nescio an in eadem lege fuerit, quod apud PLINIUM legitur (Hist. Nat. XXXIV. c. 14 s. 39 § 139): *Magni Pompeii in tertio consulatu exstat edictum in tumultu necis Clodianae prohibentis ullum telum esse in Urbe.*

³⁾ ASCON. Argum. Milon. p. 37.

⁴⁾ Nam quae Pompeius de iudiciis universe constituisse narratur,

is, qui consules fuerant, crearetur¹⁾), et quum testes per tri-
 duum auditi essent dictaque eorum iudices confirmassent,
 quarta die adesse omnes in diem posterum iuberentur, et co-
 ram accusatore ac reo pilae, in quibus nomina iudicum in-
 scripta essent, acquarentur; dein rursus postera die sortitio
 iudicum feret unius et LXXX; qui numerus quum sorte ob-
 tigitset, ipsi protinus sessum irent; tum ad dicendum accu-
 sator duas horas, reus tres haberet, reusque eodem die illo
 iudicaretur; prius autem, quam sententiae ferrentur, quinos
 ex singulis ordinibus²⁾ accusator, totidem reus reiceret, ita
 ut numerus iudicum relinqueretur, qui sententias ferrent, quin-
 quaginta et unus³⁾).

capita fuisse videntur legum de ambitu et de vi. Sed ut hoc pror-
 sus ita esse existimo, nullam tum a Pompeio separatim latam esse
 legem de iudiciis, ita, si hoc statuimus, illud certissimum est, legem,
 quae de ambitu ferebatur, simul novam formam praescripsisse omni-
 bus quaestionibus et iudiciis, ut ex generali et speciali mixta fuerit,
 quod in illa perturbatione rerum et festinandi necessitate non mirum
 est et multo minus abhorret a more Romanorum, etsi abhorret,
 quam consul sine collega creatus. MADVIG de Tribunis aeriis p. 6.

¹⁾ ASCON. Argum. Milon. p. 39; cfr. CICER. Milon. 8, 22.

²⁾ Tum enim ex lege Aurelia, quam L. Aurelius Cotta praetor
 tulerat a. u. 684 = 70, senatores et equites et e plebe tribuni aeriis
 iudicabant (ERNESTI et aliorum Ind. Legum, quarum apud Cicero-
 nem cert. mentio fit, s. v. Aurelia iudiciaria p. 142 sq. Orell.). Ce-
 terum si recte colligo ex iis numeris, qui apud Asconium leguntur,
 iudicia (saltem in lege Pompeia) ita inter hos ordines distributa erant,
 ut ex singulis non pares essent numero, sed omnium iudicum tertia
 pars equites essent, uno plus senatores, uno minus tribuni aeriis;
 sic ex LI iudiciis XVIII erant senatores, XVII equites, XVI tribuni
 aeriis; vid. ASCON. ad Milon. p. 53. 54. Apud ASCON. in Scaur.
 p. 30 numeri corrupti esse videntur. Cfr. MADVIG de Trib. aerar. p.
 4 sqq. et p. 18. — De reiectione iudicum vid. BEIER ad Cic. Oratt.
 Fragm. p. 76 et 274.

³⁾ ASCON. Argum. Milon. p. 40 sq.; cfr. CICER. Brut. 94, 324;
 Philipp. I, 7, 18; II, 9, 22; Fin. IV, 1, 1; Attic. X, 4, 8; XIII, 49,

His legibus obsistere M. Caelius, tribunus plebis, studiosissimus Milonis, conatus est, quod et privilegium diceret in Milonem ferri et iudicia praecipitari. Et quum pertinacius legem Caelius vituperaret, eo processit irae Pompeius, ut diceret, si coactus esset, armis se rem publicam defensurum. Timebat autem Pompeius Milonem seu timere se simulabat; plerumque non domi suae, sed in hortis manebat, idque ipsum in superioribus, circa quos etiam magna manus militum excubabat¹). Senatum quoque semel repente dimiserat Pom-

I; TACIT. Dial. de Orator. 38; DIO CASS. XL, 52. 55; ERNESTH Ind. Leg. s. v. Pompeiae de vi et de ambitu p. 246-250 Orell.

¹) Cfr. CICER. Milon. 23, 61; 24; 25, 67; 35, 95. 96. — ASCON. ad 25, 67: *Diximus in argumento orationis huius Cn. Pompeium simulasse se timere seu plane timuisse Milonem et ideo ne domi quidem suae, sed in hortis superioribus ante iudicium mansisse, ita ut villam quoque praesidio militum circumdaret. Q. Pompeius Rufus, tribunus plebis, qui fuerat familiarissimus omnium P. Clodio et sectam suam sequi se palam profitebatur, dixerat in contione post paucis diebus quam Clodius erat occisus: „Milo dedit, quem in curia cremaretis; dabo, quem in Capitolio sepeliatis.” In eadem contione idem dixerat (habuit enim eam a. d. VIII Kal. Febr.), quum Milo pridie [id est VIII Kal. Febr.] venire ad Pompeium in hortos eius voluisset, Pompeium ei per hominem propinquum misisse nuntium, ne ad se veniret. Prius etiam quam Pompeius III consul crearetur, tres tribuni, Q. Pompeius Rufus, C. Sallustius Crispus, T. Munatius Plancus, quum quotidianis contionibus suis magnam invidiam Miloni propter Clodium excitarent, produxerant ad populum Cn. Pompeium et ab eo quaesierant, num ad eum delatum esset illud quoque indicium, suae vitae insidiari Milonem. Responderat Pompeius Licinium quendam de plebe, sacrificum, qui solitus esset familias purgare, ad se detulisse, servos quosdam Milonis itemque libertos comparatos esse ad caedem suam, nomina quoque servorum edidisse (cfr. CICER. Milon. 24, 65); se ad Milonem misisse, ut eos in potestate sua haberet; a Milone responsum esse, ex iis servis, quos nominasset, partim neminem se umquam habuisse, partim manumisisse; dein, quum Licinium apud se haberet, Lucium quendam de plebe ad corrumpendum indicem venisse; qua re cognita in vincla eum publica esse coniectum.*

peius, quod diceret timere se adventum Milonis. Dein proximo senatu P. Cornificius ferrum Milonem intra tunicam habere ad femur alligatum dixerat. Postulaverat, ut femur nudaret, et ille sine mora tunicam levarat¹⁾. Tum M. Cicero exclamaverat omnia illi similia crimina esse, quae in Milonem dicerentur alia.

Deinde Munatius Plancus, tribunus plebis, produxerat in contionem M. Aemilium Philemonem, notum hominem, libertum M. Lepidi. Is se dicebat pariterque secum quattuor liberos homines iter facientes supervenisse, quum Clodius occideretur, et ob id quum proclamassent, abreptos et productos in villam Milonis per duos menses praecclusos fuisse; eaque res, seu vera seu falsa, magnam invidiam Miloni contraxerat. Idemque Munatius et Pompeius, tribuni plebis, in Rostra produxerant triumvirum capitalem eumque interrogaverant, an Galatam Milonis servum caedes facientem deprehendisset. Ille dormientem in taberna pro fagitivo deprehensum et ad se productum esse responderat. Denuntiaverant tamen triumviro, ne servum remitteret; sed postera die Caclius, tribunus plebis, et Q. Manilius Cumanus, collega eius, ereptum e domo triumviri servum Miloni reddiderunt. Inter primos et Q. Pompeius et C. Sallustius et T. Munatius Plancus, tribuni plebis, inimicissimas contiones de Milone habebant, invidiosas etiam de Cicerone, quod Milonem tanto studio defenderet;

Decrevit enim senatus, ut cum interrege et tribunis plebis Pompeius daret operam, ne quid res publica detrimenti caperet. Ob has suspiciones Pompeius in superioribus hortis se continerat; deinde ex S. C. defectu per Italiam habito quum redisset, venientem ad se Milonem unum omnium non admiserat (cfr. CICER. Milon. 25, 68). Item quum senatus in porticu Pompeii haberetur, ut Pompeius posset interesse, unum tum excutti prius, quam in senatum intraret, iusserat. Hae sunt suspiciones, quas dicit se Cicero pertimescere.

¹⁾ Cfr. CICER. Milon. 24, 66.

eratque maxima pars multitudinis infensa non solum Miloni, sed etiam propter invisum patrocinium Ciceroni. Postea Pompeius et Sallustius in suspitione fuerunt in gratiam redisse cum Milone ac Cicerone. Plancus autem infestissime perstitit atque in Ciceronem quoque multitudinem instigavit; Pompeio autem suspectum faciebat Milonem, ad perniciem eius comparari vim vociferatus; Pompeiusque ob ea saepius querebatur fieri sibi quoque insidias et id palam ac maiore manu se armabat. Dicturum quoque diem Ciceroni Plancus ostendebat; postea autem Q. Pompeius idem meditatus erat. Tanta tamen constantia ac fides fuit Ciceronis, ut non populi a se alienatione, non Cn. Pompeii suspitionibus, non periculi futuri metu, si dies ad populum diceretur¹⁾, non armis, quae palam in Milonem sumpta erant, deterreri potuerit a defensione eius; quum posset omne periculum suum et offensionem inimicae multitudinis declinare, redimere autem Cn. Pompeii animum, si paulum ex studio defensionis remisisset²⁾.

Perlata deinde lege Pompeii statim comitia habuit creatusque est L. Domitius Ahenobarbus (qui a. u. 700 = 54 consul fuerat) quaesitor³⁾. Aliorum quoque iudicum, qui de ea re iudicarent, Pompeius tales proposuit, ut numquam neque clariores viros neque sanctiores propositos esse consta-

1) Huc pertinere videtur praesidium, quod Cicero temporibus Mithridaticis a Pompeio petiit (BALBI Epist. in Cic. ad Att. IX, 7, B, 2). Cfr. CICER. Fam. III, 10, 10: *Qua ille (Pompeius) facilitate, qua humanitate tulit contentionem meam pro Milone, adversantem interdum actionibus suis? quo studio providit, ne quae me illius temporis invidia attingeret, quum me consilio, quum auctoritate, quum armis denique texit suis?* Vid. GARATON. ad Cic. Milon. 1, 2 p. 145 Orell.

2) ASCON. Argum. Milou. p. 37 sqq. — Confr. CICER. Milon. 36, 100; Attic. IX, 7, 3.

3) Cfr. CICER. Milon. 8, 22.

ret¹⁾. Post quod statim nova lege Milo postulatus est a duobus Appiis Claudiis adolescentibus, iisdem, a quibus antea familia eius fuerat postulata²⁾, itemque de ambitu ab iisdem Appiis et praeterea a C. Cetheio et L. Cornificio³⁾, de sodalicis⁴⁾ a P. Fulvio Nerato. Postulatus autem erat et de sodalicis et de ambitu ea spe, quod primum iudicium de vi futurum apparebat, quo eum damnatum iri confidebant nec postea responsurum. Divinatio de ambitu accusatorum facta est quaesitore A. Torquato⁵⁾, atque ambo quaesitores, Torquatus et Domitius, prid. Nonas April. reum adesse iusserunt.

1) Cfr. CICER. Milon. 2, 4, 5; 8, 21; 36, 99, 100; 38, 105. Iudices a Pompeio ipso propositos esse etiam DIO CASS. XL, 52 testatur; cfr. CICER. Fam. VII, 2, 3. Trecentos sexaginta lectos fuisse colligas ex PLUTARCH. Pomp. 55 et VELL. PATERC. II, 76, 1; eundem numerum CICER. Att. VIII, 16, 2 pro corrupto DCCCL restituendum esse Junius vidit. In Senatusconsulto CICER. Fam. VIII, 8, 5 commemorantur CCC iudices; sed neque constat, quo hi pertinent, et eo loco tam multa corrupta sunt, ut nihil inde concludi possit. Cfr. MADVIG de Trib. aerar. p. 7.

2) Vid. supra p. 16.

3) In Orell. edit. p. 40 hic locus ita scribitur: ab iisdem Appiis, et praeterea [de vi] a C. Cetheio et L. Cornificio. Nimirum verba de vi ab Hotomano aliisque addita sunt, quoniam Asconius p. 54 (infr. p. 28) Milonem absentem de vi damnatum esse tradit accusantibus L. Cornificio et Q. Patulcio; sed tum etiam Cetheii nomen corruptum sit necesse est. Puto equidem C. Cetheium et L. Cornificium Milonem de ambitu accusare voluisse, quamobrem divinatio accusatorum de ambitu facta est; accusatio de vi hic non commemoratur.

4) Crimen sodalitorum in eo positum erat, ut certi quidam homines, sodales dicti, quos candidati largitione corruperant, multitudinem cogere, ut ei, a quo erant corrupti, honorem deferret. Id quo facilius fieri posset, tribules a candidato decuriabantur populusque describebatur, ita ut unicuique sodalium certa pars tribus et populi assignaretur, cuius ut suffragia candidatus ferret, quocumque modo efficere debebant. Vid. WUNDER. ad Cic. Planc. p. LXXII sqq.; IND. LEGEM p. 199 sqq. Orell.

5) A. Manlius Torquatus hoc anno praetor fuisse videtur; vid. MADVIG ad Cic. Fin. II, 22, 72.

Quo die Milo ad Domitii tribunal venit, ad Torquati amicos misit; ibi postulante pro eo M. Marcello obtinuit, ne prius causam de ambitu diceret, quam de vi iudicium erat perfectum. Apud Domitium autem quaesitorem maior Appius postulavit a Milone exhiberi servos numero IV et L, et quum ille negaret eos, qui noninabantur, in sua potestate esse¹⁾, Domitius ex sententia iudicum pronuntiavit, ut ex servorum eorum numero accusator quot vellet ederet. Citati deinde testes secundum legem²⁾.

Primo die datus erat in Milonem testis Cassinius Schola, qui se cum P. Clodio fuisse, quum is occisus esset, dixit atrocitatemque rei factae, quam maxime potuit, auxit³⁾. Quem quum interrogare M. Marcellus coepisset, tanto tumultu Clodianae multitudinis circumstantis exterritus est, ut vim ultimam timens in tribunal a Domitio reciperetur. Quam ob causam Marcellus et ipse Milo a Domitio praesidium implo-raverunt. Sedebat eo tempore Cn. Pompeius ad aerarium⁴⁾ perturbatusque erat eodem illo clamore; itaque Domitio promisit se postero die cum praesidio descensurum idque fecit. Qua re territi Clodiani silentio verba testium⁵⁾ per biduum audiri passi sunt. Interrogaverunt eos M. Cicero et M. Marcellus et Milo ipse. Multi ex iis, qui Bovillis habitabant,

¹⁾ Cfr. CICER. Milon. 22, 58. — De servis autem P. Clodii quaesitiones habitae sunt in atrio Libertatis; vid. CICER. Milon. 22, 59.

²⁾ ASCON. Argum. Milon. p. 39 sq.

³⁾ Cfr. CICER. Milon. 17, 46; Narrat. de P. Clodio p. 11 et 34.

⁴⁾ Aerarium erat in templo Saturni ad forum sito; vid. MACROB. Saturn. I, 8; PLUTARCH. Poplic. 12; VARR. Ling. Lat. IV p. 50 Bip.; SUTTON. Claud. 24; PLINII Epist. X, 20. — Nescio an inde hausta sint, quae in SCHOL. BOB. ad Milon. p. 276 leguntur, iudices primo consedissee in aede Saturni.

⁵⁾ Inter testes etiam Q. Arrius fuisse videtur; vid. CICER. Milon. 17, 46. De Arrio vid. GARATON. ad h. l. p. 218 sq. et ORELLII Onomast. Tullian. p. 73.

testimonium dixerunt de iis, quae ibi facta erant: cauponem occisum, tabernam expugnatam, corpus Clodii in publicum extractum esse. Virgines quoque Albanae¹⁾ dixerunt mulierem ignotam venisse ad se, quae Milonis mandato votum solveret, quod Clodius occisus esset. Ultima testimonium dixerunt Sempronia, Tuditani filia, socrus P. Clodii, et uxor Fulvia²⁾ et fletu suo magno opere eos, qui adstabant, commoverunt. Dimisso circa horam decimam iudicio T. Munatius pro contione populum adhortatus est, ut postero die frequens adesset et elabi Milonem non pateretur iudiciumque et dolorem suum ostenderet euntibus ad tabellam ferendam³⁾. Postero die, qui fuit a. d. VI Idus Apriles⁴⁾, clausae fuerunt tota Urbe tabernae; praesidia in foro et circa omnes fori aditus Pompeius disposuit⁵⁾; ipse pro acratio ut pridie consedit septus delecta manu militum⁶⁾. Sortitio deinde iudicum a primo die facta est; post tantum silentium toto foro fuit, quantum esse in aliquo foro posset. Tum intra horam secundam accusatores coeperunt dicere, Appius maior⁷⁾ et M. Antonius⁸⁾ et P. Valerius Nepos. Usi sunt ex lege horis duabus.

1) Virginum Vestalium sacerdotium Alba oriundum erat (LIV. I, 20, 3), et Rhea Sylvia vestalis fuerat (ibid. 3, 11). *Virgo Albana Maxima* commemoratur in ORELL. Inscriptt. Lat. N. 2240.

2) Cfr. Narrat. de P. Clodio p. 42 sq.

3) Cfr. CICER. Milon. 2, 3; 26, 71; et ad eos locos ASCON.

4) Hunc diem verum esse facile intelligitur; nam *prid. Nonas April.* Milo ad tribunal Domitii venit; testes autem per triduum auditi sunt (*prid. Non., Non., a. d. VIII Id. Apr.*), quarto die (a. d. VII Id.) adesse omnes in diem posterum iubebantur; tum quinto die (a. d. VI Id. Apr.) orationes habitae sunt. Vid. ASCON. p. 40, supra p. 23 et 19.

5) Cfr. CICER. Milon. 1; 37, 101; de Opt. gen. Orat. 4, 10; QUINTIL. Inst. Orat. II, 20, 8; PLUTARCH. Cicer. 35; DIO CASS. XL, 53.

6) Cfr. CICER. Milon. 25, 67 sq.; 26, 71.

7) Cfr. CICER. Milon. 22, 59.

8) Eum esse necesse est, qui postea triumvir fuit; mirum tamen

Respondit his unus M. Cicero; et quum quibusdam placuisset ita defendi crimen, interfici Clodium pro re publica fuisse — quam formam M. Brutus secutus est in ea oratione, quam pro Milone composuit et edidit, quasi egisset¹⁾ —: Ciceroni id non placuit, quod non, qui bono publico damnari, idem etiam occidi indemnatus posset. Itaque quum insidias Milonem Clodio fecisse posuissent accusatores, quia falsum id erat — nam forte illa rixa commissa fuerat —, Cicero apprehendit et contra Clodium Miloni fecisse insidias disputavit, eoque tota oratio eius spectavit²⁾. Sed ita constitit, ut diximus, neutrius consilio pugnatum esse eo die, verum ei forte occurrisse; ex ea rixa sercorum tandem ad caedem perventum. Notum tamen erat utrumque mortem alteri saepe minatum esse³⁾, et sicut suspectum Milonem maior quam Clodii familia faciebat, ita expeditior et paratior ad pugnam Clodianorum quam Milonis fuerat. Cicero quum inciperet dicere, exceptus est acclamatione Clodianorum, qui se continere ne metu quidem circumstantium militum potuerunt. Itaque non ea, qua solitus erat, constantia dixit⁴⁾. Manet autem illa quoque excepta eius oratio⁵⁾. Scripsit vero hanc, quam legimus, ita perfecte, ut iure prima haberi posset⁶⁾. Milo autem ipse constanti et erecto vultu in

Ciceronem (Milon. 15, 40; cfr. Narrat. de P. Clodio p. 32 sq.) nullam huius rei mentionem facere.

¹⁾ Cfr. QUINTIL. Inst. Orat. III, 6, 93; X, 5, 20. — Add. CICER. Milon. 11, 30; c. 27 sqq.; QUINTIL. Inst. Orat. IV, 5, 15.

²⁾ Ut 2, 6; 9, 23; 11, 31; 12, 32; 17 sqq.; 33, 88.

³⁾ Cfr. Narrat. de P. Clodio p. 35 not. 3.

⁴⁾ Cfr. DIO CASS. XL, 54 coll. XLVI, 7; PLUTARCH. Cic. 35.

⁵⁾ *Exstat alius praeterea liber actorum pro Milone, in quo omnia interrupta et impolita et rudia, plena denique maximi terroris agnoscas.* SCHOL. BOB. in Milon. p. 276. Haec oratio nunc quidem interiit.

⁶⁾ ASCON. Argum. Milon. p. 41 sq.

iudicio aderat et capillum submittere vestemque mutare noluerat, id quod ad damnationem eius non nihil contulisse putatur¹⁾).

Peracta utrimque causa singuli quinos accusator et reus senatores, totidem equites et tribunos aerarios reiecerunt, ita ut unus et quinquaginta sententias tulerint. Senatores condemnauerunt XII, absoluerunt VI; equites condemnauerunt XIII, absoluerunt IV; tribuni aerarii condemnauerunt XIII, absoluerunt III. Videbantur non ignorasse iudices inscio Milone initio vulneratum esse Clodium, sed compererant, postquam vulneratus esset, iussu Milonis occisum. Fuerunt, qui crederent M. Catonis sententia eum esse absolutum²⁾); nam et bene cum re publica actum esse morte P. Clodii non dissimulaverat et studebat in petitione consulatus Miloni et reo affuerat. Nominaverat quoque eum Cicero praesentem et testatus erat audisse a M. Favonio ante diem tertiam, quam caedes facta erat, Clodium dixisse periturum esse eo triduo Milonem³⁾. Sed Milonis quoque notam audaciam prohiberi a re publica utile visum est. — Milo postero die factus reus ambitus apud Manlium Torquatum absens damnatus est. Illa quoque lege accusator fuit eius Appius Claudius. Subscripserunt et in ambitus iudicio P. Valerius Leo

¹⁾ PLUTARCH. Cicer. 35; cfr. CICER. Milon. 1, 1; 34, 92; 35, 95; 37, 101; 38, 104. 105; QUINTIL. Inst. Orat. VI, 1, 24. 25. — Ut hoc obiter addam, PLIN. Hist. Nat. II c. 56 s. 57 § 147 haec leguntur: *Milone caussam dicente lateribus coctis pluisse in eius anni acta relatum est.*

²⁾ Cfr. VELL. PATERC. II, 47; 4. 5: *Milonem reum non magis invidia facti quam Pompeii damnavit voluntas. Quem quidem M. Cato palam lata absolvit sententia. Quam si maturius tulisset, non defuissent, qui sequerentur exemplum probarentque eum civem (P. Clodium) occisum, quo nemo perniciosior rei publicae neque bonis inimicior vixerat.*

³⁾ CICER. Milon. 16, 44; cfr. 9, 26; 7, 16.

et Cn. Domitius Cn. F. Post paucos dies quoque Milo apud Favonium quaesitorem de sodalicis damnatus est, accusante P. Fulvio Nerato. Deinde apud L. Fabium quaesitorem iterum absens damnatus est de vi. Accusavit L. Cornificius et Q. Patulcius. Milo in exsilium Massiliam intra paucissimos dies profectus est. Bona eius propter alieni aeris magnitudinem semuncia venierunt¹⁾.

Accusatus est postea eadem lege Pompeia primus M.

1) ASCON. ad Milon. p. 53 sq. — A. u. 703 = 51 Milo per litteras questus est iniuriam Ciceronis, quod Philotimus, Terentiae uxoris Ciceronis libertus, socius esset in bonis suis; qua de re CICERO ita ad Atticum scribit (V, 8): *Id ego ita fieri volui de C. Duronii sententia, quem et amicissimum Miloni perspexeram et talem virum, qualem tu iudicas, cognoram. Eius autem consilium meumque hoc fuerat, primum ut in potestate nostra esset res, ne illum malus emptor alienus mancipiis, quae permulta secum habet, spoliaret; deinde ut Faustae, cui cautum ille voluisset, ratum esset. Erat etiam illud, ut ipsi nos, si quid servari posset, quam facillime servaremus. Nunc rem totam perspicias velim; nobis enim scribuntur saepe maiora. Sed si ille queritur, si scribit ad amicos, si idem Fausta vult, Philotimus, ut ego ei coram dixeram mihi que ille receperat, ne sit invito Milone in bonis. Nihil nobis fuerit tanti. Sin haec leviora sunt, tu iudicabis. Loquere cum Duronio. Scripsi etiam ad Camillum, ad Lamiam, eoque magis, quod non confidebam Romae te esse. Summa erit haec: statues, ut ex fide, fama reque mea videbitur. Cfr. ad Attic. V, 10, 4; VI, 4, 3; 5, 1, 2; 7, 1; 9, 2; VII, 1, 1. De eadem re CAELIUS Ciceroni scribit (Fam. VIII, 3, 2): *Quod ad Philotimi liberti officium et bona Milonis attinet, dedimus operam, ut et Philotimus quam honestissime Miloni absentis eiusque necessariis satisfaceret, et secundum eius fidem et sedulitatem existimatio tua conservaretur.* — Milonis domus in Germalio sita et domus Anniana, quae in clivo Capitolina sita fuisse videtur, commemorata est supra (p. 8 not. 1. 2). Commemoratur praeterea villa eius Ocriculana (CICER. Milon. 24, 64), sita ad Oriculum oppidum Umbriae in via Flaminia iuxta Tiberim fere XLVIII milia pass. ab Urbe; vid. LIV. XXII, 11, 5; PLIN. Hist. Nat. III c. 5 s. 9 § 53; STRABON. V p. 227; STEPH. BYZ. s. v. Ὀκρίκολλα; ANTONINI Itiner. p. 125 et 311 ibique Intt.*

Saufeius, sed absolutus est¹⁾; tum *Sex. Clodius*, qui magno consensu damnatus est, sententiis VI et XL; absolutorias V omnino habuit, duas senatorum, tres equitum. Multi praeterea et praesentes, et quum citati non respondissent, damnati sunt, ex quibus maxima pars Clodianorum²⁾).

Milo igitur, ut iam vidimus, Massiliam exsulatum abiit; ubi degenti ei quum Cicero eam orationem pro *Milone*, quam postea scriptam edidit, misisset, dixisse traditur bene factum esse, quod haec in iudicio non essent dicta; neque enim futurum fuisse, ut ita defensus tales mullos Massiliae ederet³⁾. — Postea vero quum bellum civile inter Caesarem et Pompeium exarsisset (a. 705 = 49), Caesar plerisque exsulibus, ut in patriam reverterentur, permisit⁴⁾, sed Milonem non revocavit, quamquam de eo per vim expulso questus erat⁵⁾. Qua re iratus Milo⁶⁾ a. 706 = 48 bellum molitus est. Nam *M. Caelius Rufus*, quem tribunum plebis Miloni reo magnopere favisse supra vidimus⁷⁾, praetor illo anno quum esset, caussa debitorum suscepta quum alias leges tulit, tum tabularum novarum auctor exstitit. Itaque quum senatus Caelium a re publica removendum censuisset, a P. Servilio Isaurico consule senatu prohibitus et, quum contionari conaretur, de rostris

1) Narrat. de P. Clodio p. 36 not. 1.

2) ASCON. ad Milon. p. 55.

3) DIO CASS. XL, 54.

4) DIO CASS. quidem XLI, 36 dicit: Ὁ Καῖσαρ τοῖς ἐκπεπωκόσι καθόδον πᾶσι πλὴν τοῦ Μίλωνος ἔδωκε. Idem legitur XLII, 24 et APPIAN. Bell. Civ. II, 48. Sed omnes exsules praeter unum Milonem restitutos esse verum non est; vid. GARATON. ad Cicer. Philipp. II, 38, 98 coll. CAESAR. Bell. Civ. III, 1, 4; PLUTARCH. Caes. 37; SUTON. Caes. 41. Vid. etiam CICER. Attic. X, 4, 8.

5) CICER. Attic. IX, 14, 2; LUCAN. Phars. I, 319 sqq.

6) VELL. PATERC. II, 68, 2.

7) Cfr. CICER. Milon. 33, 91; Brut. 79, 273.

deductus est. Qua ignominia permotus ¹⁾ palam se proficisci ad Caesarem simulavit, sed clam Milonem in Italiam revocavit, quod gladiatoriae familiae reliquias habebat. Qui quum venisset, a Caelio in Thurinum ad sollicitandos pastores praenissus est. Deinde dimissis circum municipia litteris ea, quae faceret, iussu atque imperio Pompeii se facere simulans exercitum fugitivorum contraxit; sed quum Compsam in Hirpinis (in Italia inferiore) oppugnaret, lapide ictus ex muro periit; Caelius Thuriis interfectus est ²⁾.

1) Cfr. CAELII Epist. in CICER. Epist. ad Fam. VIII, 17; QUINTIL. Inst. Orat. VI, 3, 25.

2) CAESAR. Bell. Civ. III, 20—22; LIVII Epit. CXI; VELL. PATERC. II, 68; PLIN. Hist. Nat. II c. 56 s. 57 § 147; OROS. VI, 15 p. 417; DIO CASS. XLII, 22—25. — Quod autem Milonem ad Compsam in Hirpinis perisse dixi, Velleium (II, 68, 3) secutus sum. Apud Caesarem (B. Civ. III, 22, 2) *Cosam in agro Thurino* oppugnasse dicitur; sed in Caesaris loco verba quaedam exciderunt et alia fortasse corrupta sunt. Licet autem Velleii et Caesaris testimonia coniungere, si vera est Ruhkenii sententia (ad Vell. I, 14, 7) eandem urbem et *Cosam* et *Compsam* dictam esse. Confunduntur enim saepe duo oppida, quorum alterum *Cosa* in Etruria satis notum est (CELLARII Notit. Orb. Antiq. I p. 576; MANNERT Geographie von Italia I p. 365 ed. a. 1823), alterum id est, quo a. u. 481 = 273 a. Chr. deducta est colonia Romana (VELL. PAT. I, 14, 7; LIVII Epit. XIV; MADVIGII Opusc. p. 298 sq.). Quod autem Ruhkenius et Madvigius cum Ptolemaeo hanc *Cosam* in Lucania collocant, nescio an erraverint; nam *Compsa* quidem in Hirpinis (PLIN. Hist. Nat. III c. 11 s. 16 § 105) ad Samnium refertur; vid. LIV. XXIII, 1, 1 (ubi vid. Var. Lect.); CELLAR. I p. 701; MANNERT I p. 798. Utra *Cosa* intelligenda sit LIV. XXXII, 2, 7; XXXIII, 24, 8; PLUTARCH. Quint. Flaminin. I, equidem non dixerim. — Apud PLINIUM (Hist. Nat. II c. 56 s. 57 § 147) legimus: *L. Paulo, C. Marcello Coss. (a. u. 704 = 50) lana puit circa castellum Carissanum, iuxta quod post annum T. Annius Milo occisus est. Ubi hoc castellum positum fuerit, non constat; Harduinus ad h. l. citius crediderit Carissanum*

Corollarii quasi loco liceat hic pauca addere de homine, cuius nomen in certaminibus Clodii et Milonis saepe commemoratur. Est is **SEXTUS CLODIUS**, scriba, familiarissimus P. Clodii et operarum Clodianarum dux¹⁾. Huius opera P. Clodius in legibus scribendis usus est, ut Sextus auderet dicere P. Vatinius tabulam esse proscriptionis Ciceronis, *se scriptorem*²⁾; idem legem P. Clodii de libertinorum suffragiis³⁾ a se inventam gloriatus esse dicitur⁴⁾. — A. 696 = 58 Kalendis Ianuariis, quum ludi Compitalitii tum primum post annum 686 = 68 contra senatus auctoritatem P. Clodio iubente fierent⁵⁾, magister ludorum praetextatus ludos fecit⁶⁾. Eodem anno P. Clodius Sextum misit, qui Tigranem minorem reduceret⁷⁾. — Vidimus supra⁸⁾ Sextum a. 698 = 56 Milonē auctore

castellum iuxta Compsam fuisse, quam Carissanum in Compsanum castellum mutari oportere. — **DIO CASS.** XLII, 25 Milonem in Apulia perisse dicit. — In **LIVII** Epit. CXI modo haec leguntur: *uterque (Caelius et Milo), quum bellum molirentur, interfecti sunt*; apud **OROSIUM** (VI, 15 p. 417) haec: *Caelius descivit a Caesare ac se Miloni exsuli iunxit; quumque ambo servorum manu Capuam oppugnare molirentur, occisi sunt*. — **CLUVERIUS** autem (Italia Ant. 2 p. 1205) probante **Drumanno** I p. 51 *Cassanum* (castellum agri Thurini) a Caesare scriptum esse contendere dicitur; vid. **ORELL.** Onomast. Tull. p. 40. Cluverii librum nunc quidem consulere non possum et *Cassanum* illud apud Geographos frustra quaesivi; velim igitur alius me felicior hunc nodum solvat.

1) **ASCON.** ad Cicer. Pison. 4, 8; Argum. Milon. p. 34; Orat. Harusp. Resp. 27, 59.

2) **CICER.** Sest. 64, 133; cfr. Orat. pro Domo 18, 48; 31, 83; 50, 129; Harusp. Resp. 6, 11.

3) Narrat. de P. Clodio p. 33.

4) **CICER.** Milon. 12, 33.

5) Narrat. de P. Clodio p. 17.

6) **CICER.** Pison. 4, 8; 10, 23.

7) Narrat. de P. Clodio p. 23.

8) Pag. 9.

de vi accusatum, sed absolutum esse, qua de re Cicero M. Caelium defendens ita loquitur¹⁾: *Oro obtestorque vos, iudices, ut qua in civitate paucis his diebus Sex. Clodius absolutus sit, quem vos per biennium aut ministrum seditionis aut duces vidistis, qui aedes sacras, qui censum populi Romani, qui memoriam publicam suis manibus incendit²⁾, hominem sine re, sine fide, sine spe, sine sede, sine fortunis, ore, lingua, manu, vita omni inquinatum; qui Catuli monumentum afflixit³⁾, meam domum diruit⁴⁾, mei fratris incendit⁵⁾; qui in Palatio atque in urbis oculis servitia ad caedem et inflammandam urbem incitavit: in ea civitate ne patiamini illum absolutum muliebri gratia⁶⁾, M. Caelium libidini muliebri condonatum; ne eadem mulier cum suo coniuge et fratre turpissimum latronem eripuisse et honestissimum adolescentem oppressisse videatur.*

Interfecto P. Clodio a. 702 = 52 Sextus populo dux fuit corporis eius in curiam inferendi ibique cremandi⁷⁾. Eodem vero anno a C. Cesenio Philone lege Pompeia accusatus et magno consensu damnatus est⁸⁾. Damnatus exsulavit; interfecto autem Iulio Caesare a. 710 = 44 M.

1) CICER. Cael. 32, 78.

2) De aede Nympharum, in qua tabulae publicae censorum servabantur, vid. Narrat. de P. Clodio p. 26.

3) *Catuli monumentum* est porticus in Palatio a Q. Lutatio Catulo (cos. a. 652 = 102) de manubiis Cimbricis exstructa; hanc P. Clodius una cum M. Cicronis domo ex parte diruerat; vid. CICER. Attic. IV, 2, 3; 3, 2.

4) Narrat. de P. Clodio p. 20.

5) Narrat. de P. Clodio p. 27.

6) Sex. Clodius enim cum Clodia quadrantaria (Narrat. de P. Clodio p. 44 sq.) optime stetit videtur; vid. Orat. pro Domo 10, 25.

7) CICER. Milon. 13, 33; 33, 90; ASCON. ad Milon. p. 34 et 55; Narrat. de P. Clodio p. 37.

8) ASCON. ad Milon. p. 55; supra p. 29.

Antonius de restitutione eius ad Ciceronem scripsit¹⁾, ex qua epistola haec afferre visum est: *A Caesare petii, ut Sex. Clodium restitueret; impetravi. Erat mihi in animo etiam tum sic uti beneficio eius, si tu concessisses. Quo magis laboro, ut tua voluntate id per me facere nunc liceat. Quod si duriores te eius miserae et afflictæ fortunæ praebeas, non contendam ego adversus te. Quamquam videor debere tueri commentarium Caesaris. Sed mehercule, si humaniter et sapienter et amabiliter in me cogitare vis, facilem profecto te praebebis et voles P. Clodium²⁾, optima in spe puerum repositum, existimare non te insectatum esse, quum potueris, amicos paternos. Cicero se in hac re Antonio facillimum praebeuit³⁾, quoniam, ut Attico scribit⁴⁾, Antonius Sex. Clodium etiam invito Cicerone revocasset. Itaque Sextus revertisse videtur; sed nulla deinde, quod sciam, eius mentio fit.*

1) CICER. Epist. ad Attic. XIV, 13, A.

2) De hoc P. Clodii filio vid. Narrat. de P. Clodio p. 42 not. 8.

3) CICER. Attic. XIV, 13, B; cfr. Att. XIV, 19, 2.

4) CICER. Attic. XIV, 13, G.

Skoleefterretninger

for

1839—1840.

Da jeg i mit forrige Program har meddeelt udførlige Dplysninger om de ved Skolen ansatte Lærere, er det Bæsentligste, jeg her har at berette, at daværende Timelærer Cand. Theol. Carl August Olivarius ved allerhøieste Resolution af 19de November 1839 er bleven beskiftet til Adjunct ved Skolen. Allerede tidligere havde den kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler ved Resolution af 19de Decbr. 1839 efter min Indstilling samtykket i, at tre ugentlige Timer i praktisk Regning i nederste Klasse bleve overdragne til Hr. Olivarius. I flere Aar havde nemlig de to nederste Classer havt fælles Underviisning i dette Fag, hvilket uden Ulempe kunde skee, saalænge Discipelantallet ikke var meget stort; men da i Decbr. f. A. begge Classerne tællede 27 Disciple, var det vanskeligt for een Lærer at bestride Underviisningen, og en Deling maatte derfor anses for ønskelig. Da Hr. Olivarius blev beskiftet til Adjunct, overtog han Religionsunderviisningen i de to nederste Classer istedetfor Hr. Kieler.

En Forandring med Hensyn til Gymnastikunderviisningen vil rimeligviis finde Sted fra næste Skoleaars Begyndelse; men da Sagen endnu ikke er afgjort, maa jeg opsætte at omtale den videre.

Paa den nedenfor anførte Timetabel betegnes Lærernes Navne ved Begyndelsesbogstaverne: E., W., A., K., O., T., H., P. betyde saaledes Elberling, Whitte, Andersen, Kieler, Olivarius, Torst, Hansen, Petersen.

Timetabel for Slagelse lærde Skole.

Timer.	Classe.	Mandag.		Tirsdag.		Onsdag.		Torsdag.		Fredag.		Sønderdag.	
9—10.	IV	Lat. Stil	E.	Latin	E.	Latin	E.	Latin	E.	Lat. Stil	E.	Latin	E.
	III	Latin	W.	Religion	K.	Historie	A.	Lat. Stil	W.	Geometrie	K.	Lat. Stil	W.
	II	Latin	O.	Græsk	W.	Religion	O.	Latin	O.	Græsk	W.	Historie	A.
	I	Dansk	T.	Religion	O.	Kalligraphie	T.	Dansk Stil	T.	Latin	O.	Geometrie	K.
10—11.	IV	Lat. Stil	E.	Græsk	E.	Lat. Gram.	E.	Græsk	E.	Lat. Stil	E.	Græsk	E.
	III	Geographie	A.	Latin	W.	Arithmetik	K.	Lat. Stil	W.	Hebraisk	W.	Lat. Stil	W.
	II	Tyds	T.	Geometrie	K.	Latin	O.	Geographie	A.	Geometrie	K.	Arithmetik	K.
	I	Latin	O.	Lat. Stil	O.	Historie	A.	Latin	O.	Latin	O.	Historie	A.
11—12.	IV	Historie	A.	Arithmetik	K.	Fransk	W.	Geometrie	K.	Græsk	E.	Arithmetik	K.
	III	Græsk	E.	Kalligraphie	T.	Græsk	E.	Geographie	A.	Latin	W.	Historie	A.
	II	Lat. Stil	O.	Latin	O.	Arithmetik	K.	Græsk	W.	Lat. Gram.	O.	Fransk	T.
	I	Geometrie	K.	Geographie	A.	Lat. Gram.	O.	Lat. Stil	O.	Geographie	A.	Latin	O.

12—1.

IV	Geometrie	K.	Geographie	A.	Math. Øvels.	K.	Geographie	A.	Gymnastik	P.	Historie	A.
III	Gymnastik	P.	Geometrie	K.	Latin	W.	Arithmetik	K.	Historie	A.	Gymnastik	P.
II	Geographie	A.	Dansk Gram.	T.	} Gymnastik	P.	Gymnastik	P.	Latin	O.	Lat. Stil	O.
I	Rectors Time.		Gymnastik	P.			Tegning	H.	Tegning	H.	

3—4.

IV	Religion	K.	Hebraisk	W.	Historie	A.	Fransk	W.	Hebraisk	W.	Tyds	E.
III	Fransk	T.	Historie	A.	Regning	K.	Dansk	T.	Fransk	T.	Kalligraphie	T.
II	Græsk	W.	Fransk	T.	Lat. Gram.	O.	Regning	K.	Regning	K.	Regning	K.
I	Historie	A.	Latin	O.	Bibelsk Hist.	T.	Regning	O.	Regning	O.	Regning	O.

4—5.

IV	Latin	E.	Dansk Stil	W.	Lat. Stil	E.	Tyds	E.	Latin	E.	Dansk	W.
III	Latin	W.	Græsk	E.	Latin	W.	Latin	W.	Latin	W.	Bibelsk Hist.	K.
II	Kalligraphie	T.	Historie	A.	Historie	A.	Kalligraphie	T.	Historie	A.	Dansk Stil	T.
I	Lat. Gram.	O.	Kalligraphie	T.	Dansk Gram.	T.	Historie	A.	Dansk	T.	Lat. Gram.	O.

5—6.

IV	Græsk	E.	Nor. Test. ^{og} Bibelsk Hist.	K.	Græsk	E.	Historie	A.	Fransk	W.	Religion	K.
III	Dansk	T.	Tyds	T.	Lat. Gram.	W.	Græsk	E.	Græsk	E.	Tyds	T.
II		Rectors Time.		Tyds	T.	Bibelsk Hist.	T.	Tegning	H.	Tegning	H.

Desuden gives hver Morgen fra Kl. 8—9 Underviisning i Sang for dem af Skolens Disciple, som have Anlæg dertil.

Antallet af Skolens **Disciple** beløb sig ifjor ved denne Tid til 31. Af disse bleve 6 dimitterede med følgende Udfald:

	Udarbej- delse i Moders- maalet.	Latin.	Latinisk Stil.	Grek.	Hebraisk.	Religion.	Geogra- phie.	Historie.	Arith- metik.	Geometrie.	Gyds.	Fransk.	Hoved Charak- teer
C. F. C. Theill *)	Laud.	Laud.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	Laud.	Lauda- bilis.
P. F. W. Hoyer.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud. p. c.	Laud. p. c.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Lauda- bilis.
N. Femmer.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	Laud.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	Haud il- laudabilis.
J. H. C. Buchholz.	Laud.	H. ill.	H. ill.	Laud.	H. ill.	Laud. p. c.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Lauda- bilis.
J. Dahl.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	N. cont.	H. ill.	H. ill.	Laud.	H. ill.	Laud.	Laud.	H. ill.	Haud il- laudabilis.
M. J. Mathiesen.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	Laud. p. c.	Laud.	H. ill.	N. cont.	H. ill.	H. ill.	Haud il- laudabilis.

*) C. F. C. Theill døde i Kjøbenhavn d. 21. December 1839 af Mæslinger. Han kom saaledes ikke til at opfylde de Forhaabninger, hans Flib igjennem hans hele Skoletid havde berettiget til at fatte om ham.

Af de øvrige 25 Disciple døde T. R. Høst d. 22. Januar 1840 af Mæslinger. Efter Confirmationen forlode følgende Disciple Skolen for at vælge andre Bestemmelser: J. E. A. T. Aschlund, E. C. Achen, E. J. Dahl. Derimod optoges fra Octbr. f. A. 13 nye Disciple, af hvilke imidlertid den ene, Carl Theodor Westengaard, Son af Pastor J. Westengaard i Drøslø, allerede den 29. April d. A. udmeldtes af Skolen, da han syntes at mangle Evner og Lyst til at studere. Den 1ste April d. A. optoges H. A. Elod, som fra Nykøbing Kathedralskole forflyttedes hertil; ligeledes har den fgl. Direction for Universitetet og de lærde Skoler under 4. Juli d. A. bevilget, at H. A. Dirik strax maatte optages i Skolen. Saaledes udgjør Disciplenes Antal for Diebliffet 35, der paa følgende Maade ere fordeelte i Skolens 4 Classer:

Fjerde Klasse.

1. Otto Westengaard, Son af Pastor J. Westengaard i Drøslø.
2. Christian Theodor Dahl, Son af Møller H. A. Dahl i Hølløse Mølle.
3. Edvard Wilhelm August Rambusch, Son af Etatsraad og Amtsforvalter H. H. Rambusch i Korsør.
4. Johan Nicolai Bigh, Son af afdøde Seminariilærer i Snebsted J. E. Bigh.
5. Conrad Frederik Bugge Aschlund, Son af afdøde Fuldmægtig E. S. Aschlund.
6. Frederik Mathias Barfred, Son af Capitain Barfred til Benzonsdal.

Tredie Klasse.

1. Niels Falsen, Son af Commandeur J. E. de Falsen til Taarubholm.

2. Hans Adolph Elod, Søn af forhenværende Adjunct ved Naakføv lærde Skole J. G. Elod.
3. Hermann Rudolph Magnus, Søn af Bogtrykker P. Magnus i Slagelse.
4. Carl Salicatti, Søn af afdøde Pastor J. D. F. Salicatti, Sognepræst til Haraldsted og Allindemagle.
5. Johan Johannes Ludvig Schierner, Søn af forhenværende Kirkesanger og Skolelærer, nu Landmand J. S. Schierner.

Anden Klasse.

1. Henrik Adolph Madsen, Søn af afdøde Uhrmager J. F. Madsen i Slagelse.
2. Niels Peter Christian Martin Sylow, Søn af Cancelliraad C. E. Sylow, Byfoged i Slagelse.
3. Emil Christian Frederik Alexander Lassen, Søn af Kjøbmand N. Lassen i Slagelse.
4. Joachim Gudme, Søn af Pastor H. P. Gudme i Neersløv.
5. Frijs Carl Joachim Claus Møller, Søn af Pastor J. G. Møller, Sognepræst i Bjerreby paa Thorsøng.
6. Mathias Augustinus Alsing, Søn af Procurator H. P. Alsing, Eier af Falkenhøi.
7. Povel Solvtoft Christian Harboe, Søn af Pastor N. M. Harboe, Sognepræst for Magleby Menighed ved Skjelskør.
8. Frederik Nathanael Westengaard, Broder til Nr. 1 i fjerde Klasse.
9. Peter Bone Falk Ronne, Søn af Pastor C. F. Ronne, Sognepræst for Høve og Slakkeberg Menigheder.
10. Theodor Sigismund Greensteen, Søn af afdøde Godsforvalter Greensteen paa Nygaard.

11. Jens Ludvig Bigh, Broder til Nr. 4 i fjerde Klasse.
12. Peter Frederik Carl Emil Salicatti, Son af Pastor G. G. Salicatti, Sognepræst til St. Michæls Kirke i Slagelse.

Første Klasse.

1. Hans Peter Strande, Son af Kjøbmand D. N. Strande i Slagelse.
 2. Peter Edvard Recke, Son af Capitainlieutenant J. A. Recke til Baldemarskilde.
 3. Søren Gotlob Harboe, Broder til Nr. 7 i anden Klasse.
 4. Erich Begtrup Holst, Son af Pastor H. G. Holst, Sognepræst til Egitslefmagle i Sjælland.
 5. Julius Wulff, Son af Kjøbmand Wulff i Slagelse.
 6. Iver Hemmer Gudme, Broder til Nr. 4 i anden Klasse.
 7. Frederik Christian Schiott, Son af Krigsraad N. F. Schiott i Slagelse.
 8. Carl Christian Alsing, Broder til Nr. 6 i anden Klasse.
 9. Moriz Christian Julius Anthon, Son af Capitain J. C. Anthon, Told- og Consumptions-Inspecteur i Slagelse.
 10. Octavius Augustus Neergaard, Son af Commercessessor P. S. Neergaard til Vedhygaard.
 11. Harald Baldemar Neergaard, Broder til sidstnævnte.
 12. Holger Ludvig Drit, Son af Provst C. M. Drit i Korsør.
-

De i indeværende Skoleaar i de forskjellige Glasfer gjen-
nemgaaede Pensa ere følgende:

Fjerde Klasse: Livii Hist. lib. I et V; Ciceronis de Off. libri II et III; Eiusd. Oratt. pro lege Manilia, in Cati-
linam, pro Milone; Horatii Odar. lib. I—III; Virgiliti Aeneid. lib. I et II; Badens Latinffe Grammatik. — Herodoti Hist. lib. IV; Platonis Apologia Socratis; Luciani Dialogi Mortuorum; Homeri Iiad. lib. I et VI—VIII; Langes Græffe Grammatik, især Syntaren. — Genesis c. 27—50 og Lindbergs Hebraiffe Grammatik. — Thortsens Historiske Udsigt over den Danske Litteratur § 1—10. — Krog Meyers Værebog i den christelige Religion; Herslebs Bibelhistorie; Lucae Evangelium et Pauli Epistola ad Galatas. — Den gamle Historie efter Langberg, Middelaalderens og den nyere Historie efter Andersen. — Geographien efter Jagerslev. — Det befa-
lede Curfus af Arithmetiken efter Svenningjen; desuden de be-
stemte Ligninger af første Grad med een og flere Ubekendte og en kort Oversigt over de quadratiste Ligninger og Logarith-
mer. — Geometrien efter Bjørns Værebog; desuden en kort Fremstilling af Stercometrien, især efter Legendres Methode. — Hjorts Tydske Værebog S. 91—143 og S. 522—589; Hjorts Tydske Grammatik. — Bjerrings Lectures Françaises p. 1—97; Deichmanns Franske Grammatik; desuden Dyvelser i at lære Fransk udenad og i at oversætte mundtlig fra Dansk paa Fransk.

Tredie Klasse: Caesaris Comm. de Bello Gall. lib. I et II; Ciceronis Oratt. pro lege Manilia et pro rege Deiotaro; Terentii Andria; Badens Lat. Gramm. — Herodoti Hist. lib. VIII. c. 36—104; Homeri Iiad. lib. VIII vs. 512—IX extr.; af Langes Græffe Grammatik Formlæren. — Genesis c. 2—6; Lindbergs Hebr. Gramm. det Vigtigste af Formlæren til Verb. 7 7. — Af Krossings poetiske Værebog 2den Deel

ere forskjellige Digte lærte udenad og forklarede; Bengiens Danske Grammatik S. 71 til Enden. — Krog Meyers Lærebog § 1—§ 108; Herstlebs Bibelhistorie I & II Afdeling samt IV Afd. 1ste Afsnit. — Af den ældre Historie: de ældste Staters Historie i Asien og Africa før det Persiske Monarchies Stiftelse, og de Græske Staters indtil Frihedskrigen imod Perserne; af den nyere Historie: Danmarks fra Calmarunionen, Norges, Ruslands, Polens, Preussens, Bøhmens, Ungarns, det Græske Keiserdommes, det Osmanniske Riges og Italiens til Kongeriget Sicilien. — Af Geographien: Landene i Europa efter Ordenen i Jørgerslevs Lærebog forfra indtil det Tyrkiske Rige. — Arithmetik: efter Berg Tals og Polynomers Deelighed, Ligninger af første Grad, Forhold og Proportioner, Modstørrelser samt en Repetition af det, som tilforn var læst i 2den Klasse. — Geometrie: efter Bjørn § 99—§ 145 samt en Repetition af § 1—§ 98, som vare læste i 2den Klasse. — Hjorts Tydske Læsebog S. 63—113; Sammes Grammatik S. 55—118. — Borrings Études littéraires S. 212—261; Sammes Grammatik (4de Udg.) Formlæren.

Anden Klasse: Cornelii Nepotis Pelopidas, Agesilaus, Eumenes, Phocion, Timoleon, De Regibus, Hamilcar, Hannibal; Phaetri Fabular. libri V; Badens Grammatik. — Langes Græske Læsebog p. 1—18 og p. 95—116; af Sammes Grammatik Formlæren indtil Tillægene, med Undtagelse af de episke Former. — Krossings poetiske Læsebog 1ste Deel S. 39—122; Bengiens Grammatik S. 64 til Enden. — Balles Lærebog i den kristelige Religion; Herstlebs Bibelhistorie forfra til 5te Periode. — Af den ældre Historie: Grækenlands Historie fra Troias Erobring og Macedoniens til Alexander den Stores Dod; af den nyere Historie: Tydsfflands fra Aaret 1378; Korstogenes, Helvetiens, Italiens og Portugals. — Af Geographien: Landene i Europa efter Jørgerslev forfra til Spa-

nien. — Arithmetik: efter Berg det almindelige Tallsystem, Begyndelsesgrundene i Algebra, Brok og Decimalbrok, Rønginger af 1ste Grad, Forhold og Proportioner, samt enkelte Affnit af Læren om Rodstørrelser. — Geometrie: efter Berg Afdeling I—II § 2. — Riises Lydske Læsebog for Begyndelsesclasserne S. 40—95; Hjorts Grammatik forfra til § 392. — Borrings Manuel de langue Française S. 1—84; Sammes Grammatik Formlæren.

Første Klasse: Borgens Latinske Læsebog 1ste—5te Affnit; Badens Lat. Gram. Formlæren. — Molbechs Danske Læsebog S. 43—90; Bengiens Grammatik S. 1—74. — Balles Lærebog I—VII Cap.; Birchs Bibelhistorie. — Af Rosfods Udtog af Historiens vigtigste Begivenheder: den ældre Historie og af den nyere indtil Revolutionen i Frankrig. — Af Geographien Landene i Europa til Stæderne i Frankrig. — Geometrie: efter Berg Afdeling I Cap. I—III § 1.

Med Tegneunderviisningen i de to nederste Classer øves Disciplene afvekslende i geometrisk Tegning og i Frihaandstegning.

For at sætte Læserne istand til at bedømme Skolens oekonomiske Forfatning vil jeg her meddele et Udtog af Regnskabet for 1839, hvorved jeg slaaer Sølv og Sedler sammen og udelader nogle mindre betydelige Poster.

Indtægterne have beløbet sig til	12263 Rbd.	73 β.
Udgifterne	11437	— 67 —
Beholdning	826 Rbd.	6 β.

Af Indtægterne ere de vigtigste:

1. Beholdning efter Regnskabet for 1838.	1125 Rbd.	18	β.
2. Restancer fra Aaret 1838	304	—	24 —
3. Contante Beholdninger af Hospitalets Overskud	8927	—	94 —
4. Indtægter af Disciplene (Skolepenge, Lys-, Brænde- og Indskrivnings-Penge)	597	—	48 —
5. Renter af Skolens Capital (828½ Rbd.)	33	—	12 —
6. Degnepensioner	223	—	80 —
7. Afgifter af Skolegaardens Grundtarklod (7 $\frac{6}{7}$ Tdr. Land)	20	—	29 —
8. Af Byens Kirker 3 Tønder Byg . . .	10	—	21 —
9. Heininge Sogns Kongetiende for Aaret 1839 (113 Tdr. 4½ Skp. Byg) . . .	390	—	36 —
10. Overskud af Kallundborg nedlagte La- tinskoles Indtægter for Aaret 1838 . .	230	—	47 —
11. Refusion af Skatter af Skolens Jorder	21	—	67 —
12. Tilbagebetalte Gageforskud	372	—	48 —

Af Udgifterne ere de vigtigste:

1. Reglementerede Gager og Timebetaling	3941 Rbd.	41	β.
2. Godtgjørelse til Skolens Lærere for Ex- tra-Arbejde i en Vacance	150	—	„ —
3. Pension til en entlediget Lærer	533	—	32 —
4. For Skoleopvartningen og Expeditions- gebyr	42	—	„ —
5. Indbetalt til den almindelige Skolefond	5000	—	„ —
6. Gageforskud til en Lærer	100	—	„ —
7. Gratiale til en Lærer	30	—	„ —
8. Skatter af Skolegården, dens Jorder og Heininge Tiende	132	—	70 —

9. Udgifter til Bygningernes og Inventar- riets Vedligeholdelse og Forøgelse	633 Rbd.	49 β.
10. Brænde og Lys	147	— 48 —
11. Programmets Trykning og Hefning .	87	— 94 —
12. Bogbinderarbejde	37	— 30 —
13. Bogtrykkerarbejde	9	— 16 —
14. Udgifter til Biblioteket's Forøgelse . .	27	— 72 —
15. Størsteensfeier=Regning	12	— " —
16. En eftergivet Restance	25	— " —
17. Forskjellige Udgifter	57	— 60 —
18. Regnskabsførerens Salair for 1839 . .	162	— 10 —
19. Udestaaende Restancer for 1839 . . .	294	— 84 —

Jeg har allerede i forrige Program bemærket, at Stipendiefondens Kapital beløb sig til 8500 Rbd. Solv. Da nemlig den kongelige Direction for Universtitet og de lærde Skoler i Skrivelse af 2den Juli 1825 havde paalagt Forstanderskabet at affatte en Beregning over Stipendiefondens Indtægter for hvert Aar, men det dengang var umuligt at bestemme Stipendiefondens rette Størrelse fornedelst den forenede Bestyrelse af Hospitalets og Skolens Midler, som i en lang Række af Aar havde fundet Sted, og den Maade, hvorpaa Skolens offentlige og private Legater vare sammenblandede: bifaldt høibemeldte Direction d. 18. Marts 1826 efter Forstanderskabets Forslag, at Stipendiefonden ansattes til en Størrelse af 8000 Rbd. Solv. Ifølge samme Directions Resolution af 5. April 1831 bevilgedes det, at 500 Rbd. Solv af Skolekassens Beholdning gjordes frugtbringende til Fordeel for Stipendiefonden. En anden Resolution af 13. Juni 1835 bestemte, at Obligationer til et Beløb af 8500 Rbd. Solv, Skolekassen tilhørende, udlagdes Stipendiefonden som Eiendom. Ifølge Directionens Resolution

af 17. Novbr. 1838 ere endvidere 100 Rbd. Soly af hjemfaldne Stipendier udfatte fra 11. Juni 1839. Stipendiefondens Kapitalformue er saaledes 8600 Rbd. Soly.

Endvidere maa jeg her bemærke, at et ophævet Læseselskab i Slagelse ved Gavebrev af Sde Januar 1822 stienkede Skolen en kongelig Depositokasse=Obligation paa 100 Rbd., af hvis Renter et aarligt Indkjøb af Bøger kan stee ved Skolens Rector til Bedste for den trængende Discipel, som i Almindelighed ved Forhold og Flid, fornemmelig i den offentlige Examen, dertil viser sig værdigst. Regnskabet for dette Legat aflægges nu i Forbindelse med Stipendiefondens Regnskab; men Renterne ere i nogle af de sidste Aar blevne opsamlede for at kunne anvendes paa eengang.

Ved Resolution af den kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler af 2den November 1839 ere Beneficierne for Skoleaaret fra 1ste Octbr. 1839 til 30te Septbr. 1840 fordeelte saaledes:

1. Øieste Stipendium, 50 Rbd. Soly (af hvilke 20 Rbd. udbetales og 30 Rbd. oplægges): J. N. Bigh og C. F. B. Aschlund.

2. Mellemste Stipendium, 35 Rbd. Soly (af hvilke 15 Rbd. udbetales og 20 Rbd. oplægges): C. L. Dahl og C. W. A. Rambusch.

3. Laveste Stipendium, 20 Rbd. Soly (af hvilke 10 Rbd. udbetales og 10 Rbd. oplægges): D. Westengaard, H. N. Magnus, H. A. Madsen, F. C. J. D. Møller, T. P. Høst.

4. Fri Undervisning (foruden Stipendiarierne): F. M. Barfred, J. J. P. Schierner, E. C. Achen, E. C. F. A. Lassen, N. P. C. M. Sylow, Joachim Gudme, T. S. Greensteen, P. F. C. E. Salicatti, M. A. Mfing, J. P. Bigh.

Fremdeles har Directionen under 22. Febr. d. A. bevilget, at forhenværende Adjunct Clods Son Hans Adolph Clod, som da var Discipel i Nykjøbing Kathedralskole, fra 1ste April maatte optages i Slagelse lærde Skole og fritages for til samme at erlægge de befalede Indskrivningspenge, med Hensyn til at dette Contingent tidligere for ham er betalt til en anden lærd Skole. Og da Beneficium af fri Underviisning og Stipendium af 35 Rbd. Solv var tilstaaet ham i Nykjøbing, tillagdes ham en extraordinair Gratistplads i Slagelse lærde Skole med Vedbehold af hans Dplag fra Nykjøbing Kathedralskole. Endelig har Directionen under 28. Marts d. A. forundt Carl Salicatti, der fort iforveien ved Døden havde mistet sin Fader, fri Underviisning for den sidste Halvdeel af indeværende Skoleaar samt Estergivelse af de for ham resterende Skolepenge for Skoleaarets to første Dvartaler.

Paa sin Reise igjennem Slagelse d. 14de Juli behagede Hs. Maj. Kongen ogsaa at aflægge den lærde Skole et Besøg. Da jeg ansaae det for passende at byde Hans Majestæt velkommen paa dette Sted, som han ikke før har besøgt, tiltalede jeg ham saaledes:

„Det være mig tilladt, Deres Majestæt, allerunderdanigst i mit eget og mine Collegers Navn at byde Deres Majestæt, Videnskabernes ophøiede Kjender og Beskytter, velkommen paa dette til Videnskabernes Dyrkelse indviiede Sted. Vel erkjende vi, at det Maal, hvortil det her er vort Kald at bringe Videnskabeligheden, ikke er meget høit: naar vi have lagt Grundvolden, sende vi vore Disciple fra os, for at de under andre Lærere kunne bygge videre. Men vi vide ogsaa, at selv den dueligste Bygmester ikke kan opføre en god Bygning, medmindre Grunden er lagt forsvarligt. Dersom det derfor maatte lyf-

tes os hos den os betroede Ungdom at fremkalde en levende Kjærlighed til det Gode, det Sande og det Skønne, Vrefrygt for Gud, for Kongen og for Loven, nære vi det Haab, at vi ikke kunne anses for unyttige Tjenere. I den Overbeviisning, at vi alle efter bedste Evne stræbe derefter, tillader jeg mig allerunderdanigst at anbefale os til Deres Majestæts Naade. Jeg haaber, at mine Disciple engang i Tiden skulle kunne anbefale baade dem selv og denne Anstalt, hvori de have modtaget deres første Dannelse."

Det behagede derpaa Hs. Majestæt med nogle Ord at tilkjendegive sin Tilfredshed med de yttrede Grundsætninger og at opfordre Disciplene til at danne sig til gode og for Fædrelandet nyttige Borgere, hvorpaa han lovede dem at ville tage sig af deres Fremtid. Hs. Majestæt lod sig derpaa de tilstedeværende Disciple *) navnlig forestille gennem alle Classer og henvendte nogle Ord til enkelte af dem; derefter saae Hs. Majestæt Skolegaarden og Gymnastikhuset, hvormed han som med Localet i det Hele yttrede sin Tilfredshed, og forlod derpaa med sit Følge Skolen.

Jeg har i mit sidste Program bemærket, at en ny Katalog over Skolens Bibliothek var under Arbejde. Dette er nu forsaavidt fuldent, at en Seddelkatalog over hele Bibliotheket (henved 4000 Bind) er færdig, og at Bøgerne ere opstillede derefter. Katalogens Aenskrivning er begyndt. De Bøger, hvormed Bibliotheket er blevet forøget i sidste Skoleaar, ere følgende: A. P. Adler, Den isolerede Subjectivitet i dens vigtigste Skikkelser. 1ste Decl. Kbhvn. 1840. 8.

*) Syv Disciple laae dengang paa samme Tid syge af Mæslinger.

- Annaler for Nordisk Oldkyndighed, udgivne af det Kgl. Nordiske Oldskrift-Selskab. 1838. 8.
- O. L. Bang, Mindetale over Kong Frederik den Sjette. Kbhvn. 1840. 8.
- F. Beck, De capite LIII libri Iesaiiani. Hauniæ 1840. 8.
- Th. Becker, Orion. 1ste Bd. 2det og 3die Hefte; 2det Bd. 1ste—3die Hest. Kbhvn. 1839. 8.
- Becker's Verdenshistorie. Udgivet af J. W. Poebell. Med J. G. Wolkmanns og K. A. Menzels Fortsættelser. Oversat af J. Riise. 1ste Hest. Kbhvn. 1840. 8.
- H. Berghaus, Allgemeine Länder- und Völkerkunde. IV, 2 u. V, 1. Stuttgart 1839—40. 8.
- C. H. Biering, Om Muligheden af, ved kemisk Kunst at forvandle det ene Metal til det andet. Romme 1839. 8. (Progr.)
- I. B. F. Bierregaard, De libertinorum hominum conditione libera republica Romana. Hauniæ 1840. 8.
- H. H. Blache, Nogle Ord om det lærde Skolevæsen. Narhuus 1839. 8. (Progr.)
- S. N. J. Bloch, Tanker og Erfaringer det lærde Underviisningsvæsen angaaende. 4de Hefte. Noeskilde 1839. 8. (Progr.)
- B. Borgen, Carmen ad recolendam sacrorum per Lutherum emendatorum memoriam. Hauniæ 1839. 4. (Progr.)
- I. A. Bornemann, Anselmus et Abelardus sive Initia scholasticismi. Hauniæ 1840. 8.
- Brage og Idun. 1ste Bds. 2det Hæfte, 2det Bds. 1ste og 2det Hæfte. Kbhvn. 1839. 8.
- F. M. Bugge, Det offentlige Skolevæsens Forsatning i adskillige tydske Stater tilligemed Ideer til en Reorganisation af det offentlige Skolevæsen i Kongeriget Norge. I—III. Christiania 1839. 8.

- A. Buntzen, De apparatus permanente amylaceo in ossium fracturis adhibito. Havniæ 1840. 8.
- A. L. Casse, De damno ab animalibus dato. Havniæ 1840. 8.
- M. Tull. Ciceronis de Finibus Bonorum et Malorum libri V. Recensuit et enarravit I. N. Maduigijs. Hauniae 1839. 8.
- Conversations-Verikon der Gegenwart. 13—23 Hest. Leipzig 1839—40. 8.
- Corpus Paroemiographorum Græcorum. Ediderunt E. L. a Leutsch et F. G. Schneidewin. Tom. I. Gottingae 1839. 8.
- J. P. J. Dahl, Aftvungne Bemærkninger om Roma Danica, med et dobbelt Tillæg til nogle tidligere Stridskrifter mod Hr. Professor T. Baden. Kbhvn. 1838. 8.
- E. A. Dahlerup, De Ulcere ventriculi perforante. Part. I. Havniæ 1840. 8.
- I. E. Damkier, De Pericopis ad usum ecclesiasticum fixis. Havniæ 1840. 8.
- C. P. H. M. V. Dirckinck de Holmfeldt, Prolegomena de notione proprii rerumque dominii. Havniæ 1840. 8.
- C. G. Elberling, Narratio de P. Clodio Pulchro. Hauniae 1839. 8. (Progr.)
- J. S. Ersch und J. G. Gruber, Allgemeine Encyclopædie. 1ste Sect. 32 Th.; 2te Sect. 16 Th.; 3te Sect. 12 Th. Leipzig 1839. 4.
- Euripides oversat af Chr. Wilster. Kbhvn. 1840. 8.
- L. Fogtman og F. T. Hurtigkarl, Samling af Forordninger o. s. v. for Geistligheden. 3die Bds. 2det—4de Heste. Kbhvn. 1839—40. 8.
- O. C. L. Gad, De argumentis pro existentia Dei. Havniæ 1840. 8.
- P. C. Stenersen Gad, De Luthero principiorum rei liturgicæ æstimatore et arbitro. Havniæ 1840. 8.

- I. Grönlund, Forsög til en Oversættelse af Ciceros Værk de Oratore. Odense 1839. 8. (Progr.)
- C. C. Hall, De Indiciis eorumque vi ad probationem in causis poenalibus efficiendam. Havnæ 1840. 8.
- Herculanum und Pompeii. 41—120 Liefer. Hamburg 1839—40. 8 mai.
- Dr. Hirsch, Sammlung von Beispielen, Formeln u. Aufgaben aus der Buchstabenrechnung u. Algebra. 4te Ausg. Berlin 1832. 8.
- Historiske Fortællinger om Islændernes Færd hjemme og ude, udgivne af det Kgl. Nordiske Oldskrift-Selskab i Bearbejdelse efter de islandske Grundskrifter ved N. M. Petersen. I—II. Kbhvn. 1839—40. 8.
- Historisk Tidsskrift udgivet af den danske historiske Forening, redigeret af C. Molbech. 1ste Bd. 1ste og 2det Hefte. Kbhvn. 1839—40. 8.
- Homeri Odyssea XVII—XX bók, á íslenzku útlagdar af S. Egilssyni. Videyar Klaustri 1840. 8. (Progr.)
- C. I. Aem. Hornemann, De rationibus dosium Calomellis zoochemicis. Hauniae 1839. 8.
- Victor Hugo, Oeuvres. Tom. VIII, IX, XII. Berlin 1837—38. 8.
- Index Lectionum in universitate regia Haun. per semestre hibernum a. 1839 et per semestre aestivum a. 1840 habendarum. Hauniae 1839—40. 4. — Samme paa Dansk.
- B. S. Ingemann, Skyhimlen eller den Lufte-Howardske Skyformationslære betragtet som Billedform for Naturpoesien. Kbhvn. 1840. 4. (Progr.)
- C. H. Raafar, Udsigt over den idololatriske Cultus, som omtales i Bibelen. 2den Afdel. Odense 1839. 8. (Progr.)
- C. Kayser, De versione in caput in situ foetus obliquo. Havnæ 1840. 8.

- I. P. F. Königsfeldt, Annotationes ad posteriorem librum Samuelis et priorem librum Chronicorum, synoptice expositos. Partic. II. Hauniæ 1839. 8. (Progr.)
- H. Krøyer, Naturhistorisk Tidsskrift. 2det Bds. 6te Hefte, 3die Bds. 1ste Hefte. Kbhvn. 1839—40. 8.
- F. Lange, Brudstykke af en Almindelig Grammatik. Kbhvn. 1839. 8. (Progr.)
- P. E. Lind, De Coelibatu Christianorum per tria priora secula. Havnæ 1839. 8.
- Lister over Examen Artium i 1839. Fol.
- I. N. Madvig, Blik paa Oldtidens Statsforfatninger med Hensyn til Udviklingen af Monarchiet og en omfattende Statsorganisme. Kbhvn. 1840. Fol. (Progr.)
- I. H. Mansa, Den sydvestlige Deel af Sjælland. Landk. — —, Laaland og Falster. Landk.
- C. P. Paludan-Müller, Observationes criticæ de foedere inter Daniam, Sveciam et Norvegiam auspiciis Margaretæ reginæ icto. Havnæ 1840. 8.
- E. Nielsen, De speculativa historiæ sacræ tractandæ methodo. Havnæ 1840. 8.
- H. F. Høegh-Nissen, Latinsk Grammatik. I—II. Kbhvn. 1839. 8.
- A. Oehlenschläger, Minde-Digt over Kong Frederik den Sjette. Inbydelses-Skrift. Kbhvn. 1840. Fol.
- C. F. R. Olufsen, De Parallaxi Lunæ. Havnæ 1840. 4.
- M. Pauly, Real-Encyclopædie der classischen Alterthumswissenschaft. 16—22 Liefer. Stuttgart 1839—40. 8.
- C. P. N. Petersen, Lexicon. 4de Bds. 2det Hefte. Kbhvn. 1840. 8.
- P. Petursson, Symbolæ ad fidem et studia Tyrannii Ruffini presbyteri Aquileiensis illustranda. Havnæ 1840. 8.

- Polybii et Appiani quae supersunt. Graece et Latine.
Tom. I. Parisiis editore A. F. Didot. 1839. 8 mai.
- H. K. Raaf, Morfskabslæsning for den Danske Almue. Nr. 16—42. Ny Række Nr. 1—13. Kbhvn. 1839—40. 8.
- C. Ritter, Die Erdkunde von Asien. Bd. VI, 2te Abth. Berlin 1840. 8.
- E. P. Rosen Dahl, Tale ved Aabningen af den Classenske Folkebogsamling. Nykjøbing 1839. 4. (Progr.)
- G. Rothe, De Pericoparum, quae hodie in ecclesia Danorum usurpantur, origine. Havniæ 1839. 8.
- P. C. Rothe, De vita et gestis Anselmi, archiepiscopi Cantuariensis. Havniæ 1840. 8.
- Saxonis Grammatici Historia Danica. Recensuit et commentariis illustravit P. E. Müller. Opus morte Mülleri interruptum absolvit I. M. Velschow. Partis I vol. I—II. Havniæ 1839. 8.
- I. C. Saxtorph, Diss. obstetriciæ de funiculi umbilicalis prolapsu Part. I. Havniæ 1840. 8.
- N. W. Scheel, Om Tilbageholdelsesretten efter de danske Love. Kbhvn. 1839. 4. (Progr.)
- J. F. Schouw og D. F. Eschricht Afbildninger af Dyr og Planter. 6te Hefte. Kbhvn. 1839. 8.
- Walter Scott, En Bedstefaders Fortællinger, eller den nyere Skottlands Historie; fortsat til under Georg III's Regjering. Overs. af L. H. Wümb. 3die Deel. Kbhvn. 1839. 8.
- Scriptores Rerum mirabilium Graeci. Edidit A. Westermann. Brunsvigae 1839. 8.
- H. P. Schmer, Kjøbenhavns Universitets Aarbog for 1839. Kbhvn. 1840. 8.
- H. Stephani Thesaurus Graecae linguae. Vol. III fasc. 6, Vol. IV fasc. 4. (Nr. 20—21.) Parisiis 1839—40. Fol.

- S. Sterm, Statistisk-Topographisk Beskrivelse over Kjøbenhavn's Amt. 1ste Deel. Kbhvn. 1839. 8.
- —, Statistisk-Topographisk Beskrivelse over Kjøbenhavn. 1ste og 2det Hest. Kbhvn. 1839—40. 8.
- Summarisk Extract af Slagelse Kjøbstads Hoved- eller Kæmnerregnskab for Aaret 1838. Slagelse 1839. 4.
- P. N. Thorup, Efterretninger angaaende Byen Ribe. 7de Saml. Ribe 1839. 8. (Progr.)
- Tidskrift for Litteratur og Kritik. Udg. af F. C. Petersen. Første Aarg. 7—12 Hefte; 2den Aarg. 1—6 Hefte. Kbhvn. 1839—40. 8.
- P. H. Tregder, De casuali nominatum Latinorum declinatione libellus. Havniae 1839. 8.
- Universal-Register zur achten Auflage des Conversations-Lexikons. Leipzig 1839. 8.
- C. F. Wegener, Om Carl Danske, Greve af Flandern. Kbhvn. 1839. 4. (Progr.)
- —, Indbydelse til Sørgefesten for Kong Frederik den Sjette. Kbhvn. 1840. 4.
- A. S. Wesenberg, Emendationes M. Tullii Ciceronis Epistolarum. Haunia 1840. 8.
- G. C. With, De Carne mammalium domesticorum ægro- tantium iudicanda. Havniae 1840. 8.

Den offentlige Examen i Slagelse lærde Skole

for Mæret 1840

foretages i følgende Orden:

Tirsdagen den 15de September.

- 9—1. De 3 øverste Classer: Latinsk Stil og Oversættelse.
 " I Classe: Dansk Stil.
 3—6. De 3 øverste Classer: Dansk Stil.
 " I Classe: Latinsk Stil.

Torsdagen den 17de September.

- 9—11. IV Classe: Latin.
 11—1. Samme: Fransk.
 3—4½. Samme: Hebraisk.
 4½—6. Samme: Religion.

Fredagen den 18de September.

- 9—1. IV Classe: Historie og Geographie.
 9—11. II Classe: Tegning.
 3—4½. IV Classe: Græsk.
 4½—6. Samme: Tydsk.
 3—6. II og I Classe: Regneprove.

Lørdagen den 19de September.

- 9—12. IV Classe: Arithmetik og Geometrie.
 12—1. Samme: Gymnastik.
 9—11. I Classe: Tegning.
 3—6. II Classe: Tydsk og Fransk.
 " III Classe: Regneprove.

Mandagen den 21de September.

- 9—11. III Classe: Latin.
 11—1. I Classe: Religion.
 3—6. II Classe: Dansk og bibelsk Historie.

Tirsdagen den 22de September.

- 9—12. II Classe: Arithmetik og Geometrie.
 12—1. Samme: Gymnastik.
 3—6. III Classe: Dansk, Tydsk og Fransk.

Onsdagen den 23de September.

- 9—11. II Klasse: Græsk.
 11—1. Samme: Religion.
 3—6. I Klasse: Historie og Geographie.

Torsdagen den 24de September.

- 9—11. III Klasse: Græsk.
 11—1. I Klasse: Geometrie.
 3—6. II Klasse: Latin.

Fredagen den 25de September.

- 9—12. III Klasse: Arithmetik og Geometrie.
 12—1. Samme: Gymnastik.
 3—6. I Klasse: Dansk og bibelsk Historie.

Lørdagen den 26de September.

- 9—1. II Klasse: Historie og Geographie.
 3—4. III Klasse: Hebraisk.
 4—6. Samme: Religion og bibelsk Historie.

Mandagen den 28de September.

- 9—12. I Klasse: Latin.
 12—1. Samme: Gymnastik.
 3—6. III Klasse: Historie og Geographie.

Torsdagen den 1ste October afholdes Censuren.

Fredagen den 2den October bestemmes til Prøve for de Disciple, der ere anmeldte til Optagelse i Skolen.

Lørdagen den 3die October foretages Translocationen, hvorpaa Underviisningen samme Dag tager sin Begyndelse.

Disciplenes Fædre og Foresatte samt andre Skolens og Videnskaber-
 nes Belyndere indbydes herved til at bære denne Examens mundtlige
 Deel med deres Mærkelse.

Slagelse den 26de August 1840.

C. W. Elberling.

Følgende Disciple agtes i Aar dimitterede til
Universitetet:

1. Otto Westengaard.
 2. Christian Theodor Dahl.
 3. Edvard Wilhelm August Rambusch.
 4. Johan Nicolai Vigh.
-

